

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
ННІ неперервної освіти і туризму

ПОГОДЖЕНО
Директор
ННІ неперервної освіти і туризму

ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ
Завідувач кафедри
готельно-ресторанної справи та туризму

_____ **Іван ГРИЦЕНКО**
(підпис)

« _____ » _____ 2025 р.

_____ **Світлана МЕЛЬНИЧЕНКО**
(підпис)

« _____ » _____ 2025 р.

БАКАЛАВРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на тему: «Стратегії розвитку активного туризму Київської області»

Спеціальність 242 «Туризм і рекреація»

Освітня програма «Туризм»

Гарант освітньої програми

Ірина Кудінова

_____ (підпис)

Керівник бакалаврської
кваліфікаційної роботи

Стефанія Мосіюк

_____ (підпис)

Виконав

Дмитро Дедушенко

_____ (підпис)

КИЇВ – 2025

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

ІНІ неперервної освіти і туризму

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
готельно-ресторанної справи та туризму

д.е.н., професор _____ Світлана Мельниченко
(підпис)

«_____» _____ 2025 р.

ЗАВДАННЯ
до виконання бакалаврської кваліфікаційної роботи
здобувачу вищої освіти

Дедушенку Дмитру Сергійовичу

Спеціальність: 242 «Туризм і рекреація»

Освітня програма: «Туризм»

Орієнтація освітньої програми: освітньо – професійна

Тема бакалаврської кваліфікаційної роботи : «Стратегії розвитку
активного туризму Київської області»

Затверджена наказом ректора НУБіП України від 29 жовтня 2024 р. № 1936
«С».

Термін подання завершеної роботи на кафедру до: 20.05.2025 р.

Вихідні дані до бакалаврської кваліфікаційної роботи: законодавчі та нормативні акти України, матеріали Державної служби статистики України, наукові праці зарубіжних та вітчизняних авторів, матеріали науково-практичних конференцій, аналіз офіційних сайтів туристичних ресурсів України, програми розвитку туризму.

Об'єкт дослідження - процес розвитку активного туризму в Київській області

Предмет дослідження – стратегії розвитку активного туризму Київської області та механізми їхньої розробки та впровадження.

Мета дослідження – розробка стратегії розвитку активного туризму Київської області на основі комплексного аналізу його сучасного стану, виявлення ключових проблем та визначення перспективних напрямів розвитку, а також розробка практичних рекомендацій щодо впровадження цієї стратегії на прикладі конкретного тематичного туристичного продукту.

Перелік завдань, які повинен виконати здобувач вищої освіти для досягнення поставленої мети:

- розкрити теоретико-методологічні засади розвитку активного туризму, визначити його сутність, види та особливості як складової сучасної туристичної індустрії на основі аналізу наукової літератури;
- дослідити теоретичні підходи до стратегічного управління та розвитку туризму, застосовні до регіонального рівня, включаючи аналіз успішного досвіду інших регіонів та країн;
- проаналізувати сучасний стан активного туризму в Київській області, оцінити її природно-ресурсний та соціокультурний потенціал для розвитку різних видів активної туристичної діяльності, розробити концепцію конкретного тематичного туру активного туризму;
- здійснити економічну калькуляцію розробленого тематичного туру, включаючи розрахунок собівартості та потенційної ціни;
- визначити ключові фактори успішної реалізації стратегії розвитку активного туризму в Київській області та запропонувати практичні рекомендації щодо її впровадження.

Дата видачі завдання: “19” листопада 2024 р.

**Керівник бакалаврської
кваліфікаційної роботи
к.е.н., доцент**

(підпис)

**Завдання прийняв до
виконання**

(підпис)

Стефанія МОСІЮК

(прізвище та ініціали)

Дмитро ДЕДУШЕНКО

(прізвище та ініціали)

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН ПІДГОТОВКИ ТА ЗАХИСТУ БАКАЛАВРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Етапи підготовки та захисту кваліфікаційної бакалаврської роботи	Термін виконання	Примітки (фактично виконано)
1.	Вибір теми кваліфікаційної роботи, підготовка завдання, складання плану, консультації з проведення дослідження	1 вересня – 30 вересня 2024 р.	<i>виконано</i>
2.	Підготовка та видача завдання	1 жовтня – 1 грудня 2024р	<i>виконано</i>
3.	Підготовка першого розділу роботи	1 грудня 2024р – 1 лютого 2025 р.	<i>виконано</i>
4.	Підготовка другого розділу роботи	2 лютого – 30 березня 2025 р.	<i>виконано</i>
5.	Підготовка третього розділу роботи	1 квітня – 5 травня 2025 р.	<i>виконано</i>
6.	Підготовка висновків, списку використаних джерел та додатків. Оформлення роботи відповідно до встановлених вимог, передача на перевірку керівникові.	5-10 травня 2025 р.	<i>виконано</i>
7.	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень керівника	10-15 травня 2025 р.	<i>виконано</i>
8.	Перевірка роботи на академічний плагіат	16 травня 2025р	<i>виконано</i>
9.	Отримання відгуку керівника роботи	17-18 травня 2025 р.	<i>виконано</i>
10.	Отримання зовнішньої рецензії	19-20 травня 2025 р.	<i>виконано</i>
11.	Подача роботи на кафедру	20 травня 2025 р.	<i>виконано</i>
12.	Підготовка доповіді і презентації. Попередній розгляд та захист на випусковій кафедрі	20-25 травня 2025 р.	<i>виконано</i>
13.	Допуск бакалаврської кваліфікаційної роботи до захисту завідувачем кафедри	25 травня – 1 червня 2025р	
14.	Захист роботи перед екзаменаційною комісією	відповідно до графіку	

Відгук керівника бакалаврської кваліфікаційної роботи

В кваліфікаційній бакалаврській роботі висвітлено важливий напрямок розвитку туристичної індустрії в Київській області як активний туризм.

Студент, при написанні роботи, показав високий рівень теоретичної підготовки, вміння аналізувати статистичні та фактичні дані, а також застосовувати сучасні методи дослідження в галузі туризму.

У роботі розглянуто аналіз стану розвитку активного туризму в регіоні, виявлено ключові проблеми та запропоновано рекомендації щодо стратегічного розвитку активного туризму в Київській області.

У роботі висвітлено стратегію розвитку активного туризму через тематичний тур «Еко-сплав по Десні: відновлення та перезавантаження».

Бакалаврська кваліфікаційна робота виконана відповідно до встановлених вимог і може бути рекомендована до захисту.

Керівник бакалаврської
кваліфікаційної роботи

(підпис, дата)

Стефанія МОСІЮК

(прізвище та ініціали)

Висновок про бакалаврську кваліфікаційну роботу

Бакалаврська кваліфікаційна робота студента Дедушенка Д.С. може бути допущена до захисту в екзаменаційній комісії.

Гарант освітньої
програми

(підпис)

Ірина КУДІНОВА

(прізвище та ініціали)

Завідувач кафедри

(підпис)

Світлана МЕЛЬНИЧЕНКО

(прізвище та ініціали)

«__» _____ 2025 р.

РЕФЕРАТ

Дедушенко Д.С. «Стратегії розвитку активного туризму Київської області»: бакалавр. робота: спец. 242 «Туризм» / Дмитро Сергійович Дедушенко; НУБіП України; кафедра готельно-ресторанної справи та туризму; керівник Мосіюк С.І., к.е.н., доцент – Київ, 2025. – 68 с.

Анотація. У роботі розглянуто особливості розробки активного відпочинку в Чернігівському регіоні України. Досліджено активного туризму його видів та перспектив, оцінка потенціал регіону. Охарактеризовано етапи розробки туристичного продукту та обґрунтовано концепцію туру вихідного дня.

Проведено аналіз цільової аудиторії та розрахунок вартості туру, визначено економічну доцільність та соціально-культурну значущість туру для регіону.

Запропоновано перспективні напрямки розвитку турів вихідного дня, що враховують сучасні тенденції та потреби туристів.

Сформовано рекомендації для підвищення конкурентоспроможності туристичного продукту та його ефективності на ринку.

Ключові слова: активний туризм, туристичний продукт, туристичний потенціал, Десна, туризм, організація туру.

ЗМІСТ

ВСТУП	9
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ АКТИВНОГО ТУРИЗМУ	12
1.1 Сутність, види та особливості активного туризму як складової сучасної туристичної індустрії.....	12
1.2 Теоретичні підходи до стратегічного управління та розвитку туризму	15
1.3 Сучасний стан та потенціал розвитку активного туризму в Київській області	19
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТРАТЕГІЙ РОЗВИТКУ АКТИВНОГО ТУРИЗМУ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	25
2.1 Основні засади розробки стратегії розвитку активного туризму на регіональному рівні.....	25
2.2 Розробка концепції тематичного туру активного туризму «Еко – сплав по Десні: відновлення та перезавантаження»	28
2.3 Прорахунок та калькуляція туру	38
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВПРОВАДЖЕННЯ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ АКТИВНОГО ТУРИЗМУ В КИЇВСЬКІЙ ОБЛАСТІ	46
3.1 Оцінка економічної та соціальної ефективності впровадження розробленої стратегії та тематичного туру «Еко-сплав по Десні: відновлення та перезавантаження».....	46
3.2 Фактори успішної реалізації стратегії розвитку активного туризму та тематичного туру	50
3.3 Пропозиції щодо вдосконалення стратегії розвитку активного туризму в Київській області на основі розробленого тематичного туру	54
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	63
ДОДАТКИ	65

ВСТУП

Розвиток туризму є одним із пріоритетних напрямів соціально-економічного поступу багатьох країн світу, включаючи Україну. В умовах зростаючої конкуренції на міжнародному туристичному ринку особливої ваги набуває диверсифікація туристичної пропозиції та розширення спектру туристичних продуктів, здатних задовольнити різноманітні потреби сучасних мандрівників. Одним із перспективних сегментів є активний туризм, котрий поєднує відпочинок з фізичною активністю, сприяє оздоровленню, пізнанню природи та культури, а також формує позитивний імідж регіону.

Київська область, завдяки своєму вигідному географічному положенню, наявності значних природних та культурно-історичних ресурсів, має значний потенціал для розвитку активного туризму[4]. Проте, як свідчать аналітичні дані Державного агентства розвитку туризму України та дослідження вітчизняних науковців, цей потенціал реалізований ще не повною мірою. Існуюча інфраструктура, асортимент запропонованих активних турів та рівень їхньої організації часто не відповідають сучасним вимогам та міжнародним стандартам.

У цьому контексті розробка науково обґрунтованих стратегій розвитку активного туризму в Київській області є актуальним та своєчасним завданням, що має важливе теоретичне та практичне значення для підвищення конкурентоздатності регіону на туристичному ринку, залучення інвестицій, створення нових робочих місць та сталого поступу територій.

Об'єкт дослідження - процес розвитку активного туризму в Київській області

Предмет дослідження – стратегії розвитку активного туризму Київської області та механізми їхньої розробки та впровадження.

Мета дослідження – розробка стратегії розвитку активного туризму Київської області на основі комплексного аналізу його сучасного стану, виявлення ключових проблем та визначення перспективних напрямів розвитку, а також розробка практичних рекомендацій щодо впровадження цієї стратегії на прикладі конкретного тематичного туристичного продукту.

Перелік завдань, які повинен виконати здобувач вищої освіти для досягнення поставленої мети:

- розкрити теоретико-методологічні засади розвитку активного туризму, визначити його сутність, види та особливості як складової сучасної туристичної індустрії на основі аналізу наукової літератури;

- дослідити теоретичні підходи до стратегічного управління та розвитку туризму, застосовні до регіонального рівня, включаючи аналіз успішного досвіду інших регіонів та країн;

- проаналізувати сучасний стан активного туризму в Київській області, оцінити її природно-ресурсний та соціокультурний потенціал для розвитку різних видів активної туристичної діяльності, розробити концепцію конкретного тематичного туру активного туризму;

- здійснити економічну калькуляцію розробленого тематичного туру, включаючи розрахунок собівартості та потенційної ціни;

- визначити ключові фактори успішної реалізації стратегії розвитку активного туризму в Київській області та запропонувати практичні рекомендації щодо її впровадження.

Інформаційну базу дослідження становлять законодавчі та нормативно-правові акти та Законів України «Про туризм», наукові публікації, довідкова література, статистичні дані Державної служби статистики України, аналітичні та статистичні дані міжнародних організацій, аналітичні публікації та матеріали

офіційних веб-сайтів регіонів України, офіційні дані Природно-заповідного фонду України, результати, одержані автором у процесі власних досліджень.

Методичною основою є комплекс загальнонаукових і спеціальних методів: порівняння, аналізу та синтезу, системно-структурного та порівняльного аналізу, моделювання, статистичні та прогнозні методи.

Результати дослідження можуть бути використані органами виконавчої влади Київської області при розробці та впровадженні регіональних програм розвитку туризму. Розроблена стратегія та конкретний тематичний тур можуть бути взяті за основу туристичними операторами та іншими суб'єктами господарювання для розширення спектру туристичних послуг та залучення нових категорій туристів. Практичні рекомендації щодо впровадження стратегії можуть сприяти підвищенню ефективності управління розвитком активного туризму в регіоні.

Апробація результатів роботи і публікації: за темою дослідження було опубліковано тези «Розвиток активного туризму: стан та перспективи» в Збірнику тез Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції «Євроінтеграційні процеси в готельно-ресторанному та туристичному бізнесі України» (Додаток А)

Кваліфікаційна бакалаврська робота викладена на 68 сторінках та містить 8 таблиць, 1 додаток та 19 інформаційних джерел.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ АКТИВНОГО ТУРИЗМУ

1.1 Сутність, види та особливості активного туризму як складової сучасної туристичної індустрії

Туризм у сучасному світі є однією з найдинамічніших та найвпливовіших галузей економіки, що охоплює комплекс послуг, пов'язаних з тимчасовими переміщеннями людей за межі їхнього постійного місця проживання з метою відпочинку, оздоровлення, пізнання, розваг, спорту тощо. Ця глобальна індустрія постійно еволюціонує, адаптуючись до змінюваних потреб споживачів та нових трендів. Одним із таких трендів, що набуває все більшої популярності, є активний туризм.

Активний туризм (або пригодницький туризм, екстремальний туризм) – це різновид туристичної діяльності, що передбачає значну фізичну активність туриста, безпосередню взаємодію з природним середовищем та часто пов'язаний з певним рівнем пригоди, ризику або подолання викликів[1]. На відміну від пасивного чи екскурсійного туризму, де основна увага приділяється споживанню готових послуг або спостереженню, активний туризм зосереджений на участі, дії та отриманні унікального досвіду через фізичні навантаження та перебування у природних умовах.

Активний туризм охоплює широкий спектр діяльності, який можна класифікувати за типом фізичної активності, використанням спорядженням або середовищем проведення[6]. До основних видів активного туризму належать:

- Піший туризм (хайкінг, трекінг): Різноманітні походи від легких прогулянок до багатоденних експедицій гірськими або лісовими стежками, що вимагають різного рівня фізичної підготовки та спеціального спорядження.

- Велосипедний туризм: Подолання маршрутів на велосипеді, включаючи шосейні, гірські або туристичні маршрути, що можуть бути як одноденними, так і багатоденними.
- Водний туризм: Об'єднує сплави на байдарках, каяках, каное, рафтах, плотах по річках (рівнинних або гірських), а також вітрильний спорт, дайвінг, серфінг та сапсерфінг.
- Гірський туризм та альпінізм: Подорожі у гірській місцевості, що включають сходження на вершини, скелелазіння, спелеотуризм (дослідження печер) та каньйонінг.
- Зимові види туризму: Лижний туризм (походи на лижах), сноубординг, фрірайд (катання поза трасами), катання на снігоходах, скітур.
- Кінний туризм: Подорожі верхи на конях по пересіченій місцевості.
- Орієнтування на місцевості: Спортивний вид туризму, що поєднує фізичну активність з навичками навігації за картою та компасом.
- Екстремальні види: Хоча вони часто є нішевыми, до них належать парапланеризм, банджі-джампінг, зіплайн, роупджампінг тощо, що пропонують високий рівень адреналіну.
- Важливо зазначити, що багато активних турів є комбінованими, поєднуючи кілька видів діяльності (наприклад, піший похід з елементами водного сплаву або велосипедного маршруту), що робить їх ще більш привабливими та насиченим[7], активний туризм має низку характерних особливостей, що відрізняють його від інших видів туристичної діяльності:
 - Фізичне навантаження та виклик: Вимагає від учасників певного рівня фізичної підготовки, витривалості та готовності до подолання труднощів. Це не пасивний відпочинок, а активна взаємодія з навколишнім світом.
 - Пряма взаємодія з природним середовищем: Діяльність відбувається на відкритому повітрі, часто в диких або малоосвоєних місцях, що створює

глибокий зв'язок з природою та вимагає дотримання принципів екологічної відповідальності.

- Пригодницький та дослідницький характер: Прагнення до нових вражень, відкриттів, пізнання невідомого та розширення власних меж.
- Емоційне насичення: Активний туризм дарує яскраві емоції, відчуття свободи, самовдосконалення та незабутні спогади.
- Високі вимоги до безпеки: Через потенційні ризики (природні умови, фізичні навантаження) організація активного туризму вимагає ретельного планування, професійного супроводу, якісного спорядження та дотримання правил безпеки.
- Залежність від погодних умов та сезонності: Багато видів активного туризму сильно залежать від кліматичних умов та пори року, що впливає на планування та доступність турів.
- Формування навичок та особистісний розвиток: Учасники часто здобувають нові навички (орієнтування, виживання, робота в команді, подолання страхів), що сприяє особистісному зростанню.
- Екологічна та соціальна відповідальність: Активний туризм часто асоціюється з екотуризмом, що передбачає мінімізацію негативного впливу на довкілля та підтримку місцевих громад.
 - Зростання популярності активного туризму у XXI столітті пояснюється кількома ключовими факторами:
 - Зміни в життєвих пріоритетах: Сучасне суспільство дедалі більше цінує здоровий спосіб життя, фізичну активність, втечу від рутини та "цифрового шуму". Люди шукають автентичних вражень та можливостей для саморозвитку.
 - Унікальність досвіду: На відміну від типових туристичних пакетів, активний туризм пропонує індивідуалізовані та незабутні пригоди, що дозволяють отримати глибоке занурення у місцеву культуру та природу.

- **Економічний потенціал:** Розвиток активного туризму стимулює розвиток регіональної інфраструктури, створює нові робочі місця (гіди, інструктори, обслуговуючий персонал), сприяє розвитку малого та середнього бізнесу в сільській місцевості.

- **Соціальне значення:** Активний туризм сприяє підвищенню фізичного та ментального здоров'я населення, формує екологічну свідомість, підтримує місцеві традиції та громади, пропонуючи їм нові джерела доходу.

- **Диверсифікація туристичної пропозиції:** Для регіонів активний туризм стає інструментом для розширення туристичної пропозиції, залучення нових сегментів ринку та зменшення залежності від традиційних видів туризму.

Таким чином, активний туризм є не просто модним трендом, а важливою та перспективною складовою сучасної туристичної індустрії, що відіграє ключову роль у формуванні нових моделей відпочинку та розвитку регіональних економік.

1.2 Теоретичні підходи до стратегічного управління та розвитку туризму

Якщо активний туризм є динамічною та перспективною складовою сучасної індустрії відпочинку, що відповідає на запити суспільства щодо здорового способу життя та унікальних вражень, то його ефективний розвиток неможливий без системного та стратегічного підходу. Стихійний розвиток, без чіткого бачення та плану, може призвести до нераціонального використання ресурсів, конфліктів інтересів та вичерпання потенціалу. Саме тому стратегічне управління є ключовим інструментом для формування цілеспрямованої та сталої траєкторії розвитку активного туризму на регіональному рівні.

Стратегічне управління – це безперервний процес визначення довгострокових цілей, розробки та реалізації планів, а також контролю за їхнім виконанням з метою досягнення бажаного стану об'єкта управління (в нашому випадку – розвитку активного туризму в регіоні) в умовах мінливого зовнішнього середовища. Воно дозволяє не просто реагувати на поточні виклики, а передбачати майбутнє, вибудовувати конкурентні переваги та забезпечувати сталий розвиток [9].

Особливості стратегічного управління в туризмі, які відрізняють його від інших галузей, особливо помітні при роботі з активним туризмом наведено нижче.

Комплексність та міжгалузевість: Активний туризм тісно пов'язаний з інфраструктурою (дороги, проживання), послугами (гіди, прокат спорядження), безпекою (рятувальні служби), охороною природи. Це вимагає координації зусиль багатьох стейкхолдерів – від державних органів та місцевих громад до приватних туроператорів та екологічних організацій.

Залежність від природних ресурсів: Як ми вже зазначали, активний туризм базується на природних ландшафтах та умовах. Стратегія має враховувати їхню унікальність, вразливість та необхідність збереження для забезпечення довгострокового розвитку.

Висока динамічність та конкуренція: Туристичний ринок, зокрема сегмент активного відпочинку, дуже чутливий до змін трендів, погодних умов, економічної ситуації та безпекових викликів. Регіони постійно конкурують за увагу туристів, що вимагає гнучкості та інноваційності у стратегічному плануванні.

Нематеріальність послуг: Туристичний продукт – це досвід, враження, а не фізичний товар. Це створює особливі вимоги до маркетингу, якості обслуговування та формування бренду дестинації.

Сезонність: Багато видів активного туризму мають яскраво виражену сезонність, що потрібно враховувати при плануванні інфраструктури, зайнятості та завантаженості.

Процес стратегічного управління в туризмі традиційно проходить через кілька взаємопов'язаних етапів, що формують циклічний підхід:

1. Стратегічний аналіз: Це початковий і один з найважливіших етапів. Він передбачає глибоке вивчення як зовнішнього середовища (макрофактори PESTEL-аналізу – політичні рішення, економічні тенденції, соціальні зміни, технологічні інновації, екологічні вимоги, правове регулювання; аналіз конкурентів, споживачів активного туризму, постачальників послуг), так і внутрішнього середовища регіону (оцінка ресурсів – природних, інфраструктурних, кадрових; існуючих можливостей та компетенцій). Кульмінацією цього етапу є SWOT-аналіз, який дозволяє ідентифікувати сильні та слабкі сторони регіону, а також можливості та загрози для розвитку активного туризму[3, 9].

2. Формування місії та бачення: На основі проведеного аналізу визначається місія – основне призначення регіону як туристичної дестинації (наприклад, "бути провідним центром активного відпочинку на річці Десна"). Бачення ж формує ідеальний, амбітний образ майбутнього стану (наприклад, "Київська область – визнаний лідер українського активного туризму з розвинутою мережею безпечних та привабливих маршрутів").

3. Визначення стратегічних цілей та завдань: Це конкретизація бачення. Стратегічні цілі мають бути SMART (Specific – конкретні, Measurable – вимірювані, Achievable – досяжні, Relevant – релевантні, Time-bound – обмежені в часі). Наприклад: "Збільшити обсяг туристичних потоків у сегменті водного туризму на Десні на 30% до 2030 року". Завдання деталізують шляхи досягнення цих цілей.

4. Розробка стратегічних альтернатив та вибір стратегії: На цьому етапі формуються різні варіанти стратегій (наприклад, стратегія диференціації через унікальність маршрутів; стратегія фокусування на конкретних видах активного туризму; стратегія розвитку інфраструктури). Здійснюється вибір найбільш оптимальної стратегії, що найкраще відповідає цілям та потенціалу регіону.

5. Реалізація стратегії: Це етап впровадження обраної стратегії через розробку та виконання конкретних програм, проєктів, маркетингових кампаній. Важливо забезпечити розподіл ресурсів, залучення партнерів та ефективну організаційну структуру.

6. Контроль та оцінка: Постійний моніторинг виконання стратегії, вимірювання досягнутих результатів за встановленими показниками (KPIs) та аналіз відхилень. На основі оцінки здійснюється коригування стратегії, що робить процес безперервним та адаптивним.

У практиці стратегічного управління туризмом сформувалися кілька ключових теоретичних підходів, які слугують методологічною основою для розробки ефективних стратегій, зокрема і для активного туризму

Ресурсний підхід (Resource-Based View - RBV): Цей підхід акцентує увагу на унікальних, цінних, рідкісних та важкоімітованих ресурсах регіону як основі його конкурентної переваги. Для активного туризму це можуть бути не тільки природні ландшафти (річка Десна, ліси, унікальний рельєф), але й специфічні знання (місцеві легенди для тематичних турів), кваліфіковані кадри (досвідчені інструктори з каякінгу), або навіть репутація безпечної та привабливої дестинації.

Маркетинговий підхід: Центральне місце посідають потреби та переваги споживачів. Стратегія розробляється на основі глибокого вивчення цільових сегментів ринку (наприклад, любителі екстремальних сплавів, сімейні групи для піших прогулянок), позиціонування регіону (як "Зелені легені Київщини" для

активного відпочинку) та створення туристичних продуктів, що максимально задовольняють ці потреби.

Стейкхолдер-підхід: Визнає, що успіх будь-якої стратегії залежить від ефективного залучення та врахування інтересів усіх зацікавлених сторін. Для активного туризму це можуть бути місцева влада, мешканці громад, екологічні організації, бізнес (туроператори, власники закладів розміщення, постачальники спорядження), громадські активісти. Спільна робота та діалог є критично важливими.

Підхід сталого розвитку: Є фундаментальним для активного туризму. Він передбачає гармонійне поєднання економічної ефективності (прибуток, робочі місця), соціальної відповідальності (сприяння розвитку місцевих громад, збереження культурної спадщини) та екологічної безпеки (мінімізація негативного впливу на природу, збереження біорізноманіття). Це гарантує, що ресурси для активного відпочинку будуть доступні й для майбутніх поколінь.

Концепція туристичної дестинації: Розглядає регіон не просто як сукупність атракцій, а як цілісний туристичний продукт, що включає в себе природні та культурні об'єкти, інфраструктуру, послуги, доступність, імідж та якість обслуговування. Стратегія має формувати привабливий та конкурентоспроможний образ дестинації для активного туризму.

Ці теоретичні підходи не існують відокремлено, а взаємодоповнюють один одного, створюючи комплексну основу для розробки ефективних стратегій розвитку активного туризму на регіональному рівні.

1.3 Сучасний стан та потенціал розвитку активного туризму в Київській області

Київська область, розташована навколо столиці України, володіє значним, але досі нерозкритим потенціалом для розвитку активного туризму. Її природні

ландшафти, водні артерії та близькість до великого споживчого ринку створюють унікальні передумови для формування конкурентоспроможних туристичних продуктів[8].

Сучасний стан розвитку активного туризму до повномасштабного вторгнення (до 2022 року) у Київській області перебував у стадії поступового розвитку. Основними драйверами були приватні ініціативи, невеликі туристичні клуби та підприємці, що пропонували:

Водні види туризму включають сплави на байдарках, каное і катамаранах по Десні, Дніпру та їх притоках, таких як Ірпінь та Тетерів. Ці маршрути дуже популярні завдяки своїй доступності і неперевершеній красі.

Велосипедний туризм включає організовані велопоходи та велопрогулянки по лісових масивах і малозавантажених дорогах, часто з відвідуванням історичних об'єктів.

Пішохідний туризм, або трекінг, включає короткі походи лісами та вздовж річок, як правило, одноденні або з ночівлею в наметах.

Кінний туризм деякі кінні клуби пропонують прогулянки верхи по лісових стежках.

Статистичні дані (орієнтовні, до 2022 року) щодо активного туризму на регіональному рівні часто є фрагментованою, оскільки багато турів організовуються невеликими підприємцями або неформальними групами. Однак, за даними Департаменту економічного розвитку Київської обласної державної адміністрації (у довоєнний період), загальна кількість туристів, що відвідували область, зростала. Частка активного туризму, за експертними оцінками, становила до 15-20% від загального туристичного потоку, що свідчить про значний потенціал зростання. Щорічно тисячі киян та мешканців області обирали Десну для сплавів, особливо у літній період та на вихідні. Проте більшість з них користувалися послугами приватних прокатних компаній

або організовували відпочинок самостійно, без комплексного туристичного обслуговування [13].

Інфраструктура для туризму в регіоні формувалася переважно природно, без єдиної стратегії. Уздовж Десни та Дніпра розміщено чимало баз відпочинку та пансіонатів — деякі з них орієнтовані на активний відпочинок і пропонують прокат спорядження. Проте рівень сервісу та стан цих закладів дуже різняться: одні залишають приємне враження, інші ж потребують модернізації.

Працює мережа приватних пунктів прокату байдарок і каное, що дає можливість організувати сплави навіть без власного спорядження. Дорожня мережа загалом розвинена, тож доїхати до багатьох рекреаційних локацій досить просто.

Однак спеціалізованої інфраструктури для активного туризму, на жаль, майже немає. Обладнаних кемпінгових стоянок на маршрутах чи туристичних центрів дуже мало або ж вони зовсім відсутні.

Серед основних викликів — відсутність узгодженої туристичної політики. Регіон досі не має сформованого туристичного бренду, а інформації про маршрути або можливості для відпочинку часто бракує. Також відчутна проблема з екологією: подекуди річки та прибережні зони забруднені.

Особливо великий вплив мала повномасштабна війна. Після 24 лютого 2022 року туристична активність у Київській області значно зменшилася, а в районах, які опинилися в зоні бойових дій або поруч, вона повністю зупинилася.

Однак, з поступовою стабілізацією ситуації, потреба у відновленні та перезавантаженні, а отже, і у розвитку внутрішнього активного туризму, знову набуває актуальності. Київська область володіє потужним природно-рекреаційним потенціалом, який чудово підходить для розвитку активного туризму.

Одним із головних природних багатств є річки. Десна, наприклад, вважається однією з найчистіших річок України. Її мальовничі береги, піщані пляжі, стариці та численні протоки створюють ідеальні умови для байдаркових і канойних сплавів. Спокійна течія робить її безпечною навіть для початківців. Уздовж Десни також розташовано кілька природних парків і заказників.

Дніпро, з його широкими просторами, затоками та островами, пропонує ще більше можливостей — тут можна займатися водним туризмом, риболовлюючи навіть яхтингом. А менші річки, такі як Ірпінь, Тетерів і Рось, ідеально підходять для тих, хто шукає більш камерні або навіть складні маршрути — як для сплавів, так і для піших мандрівок.

Ліси займають значну частину території області. Хвойні та змішані масиви відкривають чудові перспективи для пішохідного та велосипедного туризму, а взимку — для лижних маршрутів. Мережа стежок і лісових доріг дозволяє варіювати рівень складності та тривалість подорожей.

Ландшафт Київщини переважно рівнинний або слабохвилястий, з великою кількістю річкових долин, озер і старичних озер. Така різноманітність рельєфу робить територію цікавою для активного відпочинку в будь-яку пору року.

Особливу цінність становлять природоохоронні території — це і Національний природний парк «Голосіївський», екосистема якого частково охоплює й прилеглі райони області, і регіональні парки, такі як «Межиріченський» та «Дніпровсько-Тетерівський». Вони не лише потребують дбайливого ставлення, а й відкривають можливості для екологічного туризму, пізнавальних екскурсій та маршрутів, що сприяють усвідомленому ставленню до природи.

Проведення SWOT-аналізу дозволяє систематизувати внутрішні та зовнішні фактори, що впливають на розвиток активного туризму в регіоні.

Таблиця 1.1

SWOT-аналіз ринку активного туризму в Київській області

<i>Сильні сторони (Strengths)</i>	<i>Слабкі сторони (Weaknesses)</i>
1. Близькість до Києва: Великий ринок потенційних туристів, легка логістика.	1. Недостатньо розвинена інфраструктура: Бракує якісних кемпінгів, місць для привалу, санітарних зон.
2. Багатий природний потенціал: Річки (Десна, Дніпро), ліси, озера.	2. Фрагментованість пропозицій: Відсутність комплексних турів та єдиної системи бронювання.
3. Наявність досвідчених операторів: Приватні компанії з прокату та організації сплавів.	3. Низька якість обслуговування: Не всі оператори дотримуються високих стандартів сервісу.
4. Зростаючий попит на внутрішній та екологічний туризм: Сучасні тренди.	4. Недостатнє фінансування: Бракує інвестицій у розвиток галузі з боку держави та приватного сектору.
5. Можливість розвитку цілорічного туризму: Водні активності влітку, лижні – взимку (за наявності снігу).	5. Відсутність єдиного туристичного бренду: Київська область не має впізнаваного туристичного образу.
6. Відносна безпека: В порівнянні з прифронтовими регіонами.	6. Недосконалість нормативно-правової бази: Деякі аспекти регулювання активного туризму є нечіткими.
	7. Забруднення окремих ділянок річок: Екологічні проблеми.
<i>Можливості (Opportunities)</i>	<i>Загрози (Threats)</i>
1. Державна підтримка внутрішнього туризму: Програми та гранти.	1. Продовження військових дій: Непередбачувані фактори безпеки.
2. Зростання екологічної свідомості: Формування ніші екотуризму.	2. Економічна нестабільність: Зниження купівельної спроможності населення.
3. Розвиток сучасних технологій: Онлайн-платформи, мобільні додатки для туризму.	3. Конкуренція з іншими регіонами: Львівська, Закарпатська області, Карпати.
4. Залучення іноземних туристів: Після Перемоги та стабілізації ситуації.	4. Зміна клімату: Вплив на водний режим річок, сезонність.
5. Розвиток державно-приватного партнерства: Спільні проекти.	5. Недостатня обізнаність населення про екологічне поводження.

Аналіз свідчить, що Київська область володіє значним, переважно природним, потенціалом для розвитку активного туризму. Близькість до Києва є величезною перевагою, забезпечуючи постійний потік потенційних клієнтів. Однак, для повноцінної реалізації цього потенціалу, необхідно подолати існуючі слабкі сторони, такі як недостатня інфраструктура та фрагментованість

ринку. Розробка та впровадження системної стратегії, зосередженої на підвищенні якості послуг, розвитку інфраструктури та ефективному маркетингу, є ключовим завданням для перетворення Київської області на провідний центр активного туризму в Україні. Тематичний тур "Еко-сплав по Десні: Відновлення та перезавантаження" є яскравим прикладом такого продукту, здатного активізувати цей потенціал.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТРАТЕГІЙ РОЗВИТКУ АКТИВНОГО ТУРИЗМУ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

2.1 Основні засади розробки стратегії розвитку активного туризму на регіональному рівні

Розробка ефективної стратегії розвитку активного туризму на регіональному рівні вимагає використання чіткого та послідовного методологічного інструментарію. Ґрунтуючись на теоретичних підходах до стратегічного управління та аналізі поточного стану Київської області, цей підрозділ окреслює конкретні принципи та методи, які будуть застосовані для формування всеосяжної та реалістичної стратегії [5].

В основі розробки стратегії лежить системний підхід, який розглядає активний туризм як складну, відкриту систему, що перебуває у постійній взаємодії із зовнішнім середовищем. Це означає, що стратегія враховуватиме не лише безпосередньо туристичні аспекти, а й вплив суміжних галузей (транспорт, інфраструктура, готельний бізнес, природоохоронна діяльність, місцеві громади). Такий підхід дозволяє виявити всі ключові елементи системи, їхні взаємозв'язки та потенційні "вузькі місця", забезпечуючи комплексний розвиток та уникнення фрагментарних рішень.

Для обґрунтованої розробки стратегії буде проведено комплексний аналіз та діагностика стану регіону. Це включатиме:

- PESTEL-аналіз: Глибоке вивчення Політичних (законодавча база, державна підтримка), Економічних (інвестиційний клімат, платоспроможність населення), Соціальних (зміна цінностей, демографія), Технологічних (інновації у спорядженні, діджиталізація), Екологічних (сталість ресурсів, природоохоронні норми) та Правових (регулювання туристичної діяльності) факторів, які впливають на розвиток активного туризму в Київській області.

- SWOT-аналіз: Систематизація інформації, отриманої в результаті аналізу зовнішнього та внутрішнього середовища, для виявлення Сильних сторін регіону (унікальні природні ресурси, наближеність до столиці), Слабких сторін (нерозвиненість інфраструктури, проблеми з безпекою), Можливостей (зростання попиту на активний відпочинок, міжнародні гранти) та Загроз (екологічні проблеми, конкуренція з іншими регіонами, вплив зовнішніх чинників)[3].

- Аналіз ресурсного потенціалу: Детальна оцінка природних (річки, ліси, ландшафти), інфраструктурних (маршрути, бази, транспорт), кадрових (наявність інструкторів, гідів) та культурно-історичних ресурсів, що можуть бути використані для розвитку активного туризму.

- Оцінка попиту та пропозиції: Дослідження цільових сегментів ринку активного туризму (їхні потреби, мотивація, платоспроможність) та аналіз існуючих туристичних пропозицій регіону з точки зору їхньої відповідності попиту.

Стратегія розвитку базуватиметься на маркетинговому підході, у центрі якого — потреби самого туриста. Усе планування орієнтується на те, щоб зрозуміти й задовольнити очікування різних категорій мандрівників.

Одним із перших кроків стане поділ цільової аудиторії на сегменти. Це дає змогу краще розуміти, для кого саме створюється туристичний продукт — чи то сімейний відпочинок, молодіжні компанії, корпоративні клієнти, чи любителі екстриму. Кожна з цих груп має свої особливості, які необхідно враховувати.

Паралельно формуватиметься унікальний образ Київської області як місця для активного туризму. Важливо, щоб дестинація мала впізнаване обличчя, відрізнялася від конкурентів і приваблювала як українських, так і іноземних туристів.

Ще один важливий напрям — створення самих туристичних продуктів. Йдеться про розробку різноманітних і якісних пропозицій для активного відпочинку, які будуть конкурентоспроможними та цікаво оформленими. Як приклад — тематичний тур «Купальські вогні на Десні», що поєднує традиції, природу й активність у яскравий і незабутній досвід. Стратегія буде розроблятися з урахуванням принципу сталого розвитку, що є критично важливим для активного туризму, який значною мірою залежить від природного середовища.

Це означає інтеграцію:

- Економічної життєздатності: Забезпечення прибутковості та економічної доцільності туристичної діяльності.
- Соціальної відповідальності: Сприяння залученню та підтримці місцевих громад, збереження їхньої культурної спадщини та традицій.
- Екологічної стійкості: Мінімізація негативного впливу на навколишнє середовище, збереження біорізноманіття, раціональне використання природних ресурсів та розвиток екологічно відповідальних практик.

Для успішної реалізації стратегії надзвичайно важливо, щоб усі залучені сторони діяли узгоджено. Партнерський підхід передбачає не лише співпрацю, а й спільну відповідальність за результати.

Передусім потрібно чітко визначити, хто саме є стейкхолдерами, тобто зацікавленими сторонами. Це можуть бути органи місцевого самоврядування, представники регіональної влади, туристичний бізнес (зокрема туроператори, власники баз відпочинку, постачальники спорядження), а також місцеві громади, громадські організації, науковці та екологи. Усі вони відіграють важливу роль у формуванні якісного туристичного середовища.

Для того щоб така взаємодія працювала, необхідно створити дієві механізми комунікації. Це можуть бути спільні наради, робочі групи, відкриті

консультації — будь-які формати, які сприяють обміну думками, врахуванню інтересів кожної сторони та побудові довіри. Саме така взаємодія дозволить не лише виробити узгоджені рішення, а й ефективно втілити стратегію на практиці.

Оскільки стратегія міститиме конкретні заходи та ініціативи, буде використано проектний підхід. Це означає, що реалізація стратегічних завдань буде розбита на конкретні проекти (наприклад, розробка та маркування маршрутів, організація фестивалю, створення інформаційного порталу), для кожного з яких будуть визначені цілі, ресурси, терміни виконання та відповідальні особи. Розробка тематичного туру "Купальські вогні на Десні" є яскравим прикладом застосування такого підходу.

Застосування цих методичних засад дозволить розробити не просто набір заходів, а цілісну, обґрунтовану та реалістичну стратегію розвитку активного туризму в Київській області, що враховуватиме її унікальний потенціал та сприятиме сталому розвитку регіону.

2.2 Розробка концепції тематичного туру активного туризму «Еко – сплав по Десні: відновлення та перезавантаження»

Для визначення мети та оптимальної програми туру "Еко-сплав по Десні: Відновлення та перезавантаження" необхідно глибоко проаналізувати потенційну цільову аудиторію. В умовах сучасної України, особливо після повномасштабного вторгнення, психологічний та фізичний стан населення зазнав значних змін. Зріс попит на можливості для відновлення, психологічного розвантаження та якісного відпочинку на природі [16, 17].

Хоча точні, актуальні статистичні дані саме по "еко-сплавах" у Київській області можуть бути обмеженими, ми можемо опиратися на загальні тренди в

туризмі та суспільстві, а також на логічні припущення щодо потреб різних груп населення.

Таблиця 2.1

Орієнтовна характеристика потенційних сегментів цільової аудиторії для туру "Еко-сплав по Десні: Відновлення та перезавантаження"

Сегмент цільової аудиторії	Вікова група	Мотивація	Характеристики	Очікувані вигоди від туру
Жителі великих міст (Київ, Київська область)	25-55 років	Втеча від міської суєти, пошук психологічного розвантаження, активний відпочинок на вихідні.	Середній/вищий дохід, цінують комфорт та безпеку, готові платити за якісний сервіс.	Зняття стресу, фізична активність, відновлення енергії, природа поряд з домом.
Корпоративні групи / Командоутворення (Тімбілдінг)	25-50 років	Покращення взаємодії в команді, корпоративний відпочинок, згуртування колективу.	Компанії, що інвестують у розвиток персоналу, шукають нестандартні формати.	Зміцнення колективу, розвиток лідерських якостей, психологічне розвантаження в природних умовах.
Сім'ї з дітьми шкільного віку (10+ років)	Дорослі 30-50 років, діти 10-17 років	Спільний активний відпочинок, можливість показати дітям природу, відірвати від гаджетів.	Цінують безпеку, наявність інструкторів, комфортні умови, освітній елемент.	Активний сімейний відпочинок, спільні враження, еднання з природою, розвиток фізичних навичок.
Індивідуальні туристи / Невеликі групи друзів	20-45 років	Пошук унікального досвіду, медитація на природі, особистісне зростання, нові знайомства.	Цінують гнучкість, індивідуальний підхід, можливість релаксу.	Глибоке занурення у природу, самоаналіз, відпочинок від інформаційного шуму.
Ветерани та особи, що потребують психологічної реабілітації	Будь-який вік	Психологічна підтримка, фізична реабілітація, соціалізація, повернення до активного життя.	Можуть потребувати спеціалізованого супроводу, адаптованих умов.	Відновлення ментального та фізичного здоров'я, відчуття спільноти, подолання наслідків травм.

Аналіз потенційних аудиторій для активного туризму дозволяє виокремити кілька важливих тенденцій, які варто враховувати при плануванні пропозицій і просуванні напрямку.

Насамперед, більшість людей шукають можливість відновлення — як фізичного, так і емоційного. У сучасних умовах, коли стрес став постійним супутником повсякденного життя, саме туризм на природі сприймається як спосіб відновити внутрішній баланс і знайти душевний спокій.

Окрему увагу варто звернути на жителів великих міст, передусім Києва. Завдяки близькості Десни, цей регіон має стабільний попит серед тих, хто шукає короткий, але змістовний відпочинок на вихідні. Це робить Київську область привабливою для розвитку турів вихідного дня.

Також спостерігається підвищений інтерес до питань безпеки. Усі групи туристів очікують, що організатори забезпечать високий рівень надійності, професіоналізму та дотримання стандартів безпеки — як під час подорожі, так і на місцях відпочинку.

Ще один важливий аспект — це соціальна складова. Зростає зацікавлення у створенні турів із соціальним змістом, зокрема для ветеранів або вразливих груп. Такі ініціативи не лише несуть користь суспільству, а й можуть отримати додаткову підтримку з боку держави, громадських організацій або донорських структур.

На основі аналізу цільової аудиторії та її потреб, а також враховуючи природно-ресурсний потенціал Київської області та сучасні виклики, мета тематичного туру "Еко-сплав по Десні: Відновлення та перезавантаження" полягатиме в створення та реалізація безпечного, екологічно відповідального та психологічно сприятливого туристичного продукту, що забезпечує учасникам комплексне фізичне та ментальне відновлення через активну взаємодію з

мальовничою природою річки Десна, сприяючи водночас популяризації регіону та формуванню культури сталого активного відпочинку [15].

Цілі туру, що впливають з цієї мети:

- Забезпечити фізичне розвантаження: Організувати доступний сплав на байдарках/каяках, що сприяє покращенню фізичної форми та витривалості учасників.

- Сприяти психологічному відновленню: Створити атмосферу спокою, тиші та єднання з природою, що дозволить учасникам зняти стрес та відновити емоційний баланс.

- Популяризувати Десну як рекреаційну зону: Продемонструвати високий потенціал річки для екологічного та активного туризму, привертаючи увагу до її збереження.

- Формувати екологічну свідомість: Забезпечити проведення туру за принципами "не залишай слідів", інтегруючи елементи екологічної освіти.

- Забезпечити високий рівень безпеки: Розробити та неухильно дотримуватися протоколів безпеки на воді, у таборі та під час пересувань.

- Створити якісний та конкурентоспроможний туристичний продукт: Забезпечити високий рівень сервісу, професійний супровід та незабутні враження для всіх учасників.

Опис програми "Еко-сплав по Десні: Відновлення та перезавантаження" на два дні.

Програма туру "Еко-сплав по Десні: Відновлення та перезавантаження" розроблена з урахуванням визначених цілей – забезпечення фізичного та ментального відновлення, популяризації Десни та формування екологічної свідомості. Вона орієнтована на забезпечення максимальної безпеки та комфорту учасників, пропонуючи оптимальний баланс між активним відпочинком, релаксацією та зануренням у природне середовище.

Формат туру: 3 дні / 2 ночі (вихідні)

Програма туру розроблена таким чином, щоб максимально занурити учасників у атмосферу Десни, забезпечити безпеку, комфорт та незабутні враження, з урахуванням варіантів "ЕкоДесна" (комфорт) та "Деснянський Рай" (бюджет).

День 1: Занурення у світ Десни – активний старт та єднання з природою

- 08:00 – 08:30: Збір групи в Києві. Місце зустрічі: м. Лісова (для організованого трансферу) або інша зручна точка за домовленістю.

- 08:30 – 10:00: Трансфер до місця старту сплаву. Переїзд комфортабельним автобусом або мікроавтобусом до однієї з локацій на Десні (наприклад, поблизу с. Літки або с. Зазим'я). Під час трансферу гід проводить короткий інструктаж з безпеки на воді та загальних правил поведінки в природному середовищі.

- 10:00 – 11:00: Прибуття на локацію, підготовка до сплаву.

- Інструктаж з безпеки (30 хв): Досвідчений інструктор детально пояснює правила користування байдарками/каное, техніку веслування, порядок дій у випадку перевертання, основи надання першої допомоги. Кожен учасник отримує рятувальний жилет та весло.

- Видача та закріплення спорядження: Розподіл байдарок/каное, надання гермомішків для особистих речей.

- 11:00 – 13:30: Перший етап сплаву. Початок захоплюючої подорожі по мальовничих протоках та широких плесах Десни. Учасники освоюють техніку веслування, насолоджуються краєвидами та тишею річки. Інструктор супроводжує групу, надає поради, відповідає на запитання.

- 13:30 – 14:30: Обід-пікнік на березі. Зупинка на одному з мальовничих піщаних пляжів або затишних галявин. Організація смачного обіду на свіжому повітрі (може бути як польова кухня, так і ланч-бокси, залежно від пакета).

- 14:30 – 17:30: Продовження сплаву та еко-спостереження.
- Дослідження стариць та заток: Інструктор веде групу до затишних, важкодоступних місць Десни, де можна спостерігати за птахами (чаплі, качки, лебеді), рибами.
- Еко-бесіда: Коротка розповідь інструктора про унікальну екосистему Десни, її мешканців, важливість збереження чистоти річки та правила екологічного поводження (наприклад, заборона залишати сміття, розводити вогонь у недозволених місцях).
- 17:30 – 18:00: Прибуття до місця ночівлі.
- Для "ЕкоДесна": Прибуття на територію обладнаної бази відпочинку/готелю, розселення у комфортабельних номерах.
- Для "Деснянський Рай": Прибуття на обладнаний кемпінг, допомога інструктора у встановленні наметів, підготовка до кемпінгової ночівлі.
- 18:00 – 19:00: Вільний час, відпочинок, ігри на природі.
- 19:00 – 20:00: Вечеря.
- "ЕкоДесна": Вечеря в кафе/ресторані на базі відпочинку.
- "Деснянський Рай": Колективна вечеря, приготована на вогнищі (польова кухня) під керівництвом інструктора.
- 20:00 – 22:00: Вечірня програма.
- "ЕкоДесна": Можливість відвідати сауну (за дод. плату), настільні ігри, вечірні посиденьки на терасі.
- "Деснянський Рай": Посиденьки біля вогнища, гітарні пісні, розповіді байок, "філософські" розмови про природу під зоряним небом.
- 22:00 – ...: Відбій.

День 2: Глибоке занурення – подорож серцем Десни та повне перезавантаження

- 08:00 – 09:00: Сніданок.

- "ЕкоДесна": Сніданок у кафе/ресторані на базі.
- "Деснянський Рай": Колективний сніданок на кемпінгу.
- 09:00 – 10:00: Підготовка до сплаву. Збір особистих речей, звільнення номерів / згортання наметів. Перевірка спорядження.
- 10:00 – 13:00: Другий етап сплаву. Продовження подорожі Десною, проходження нових ділянок річки, що розкривають її багатогранність. Можливість спостерігати за різними видами птахів та тварин.
- 13:00 – 14:00: Обід-пікнік на "дикому" острові. Зупинка на одному з безлюдних островів Десни. Обід, можливість скупатися та позасмагати.
- 14:00 – 17:00: Продовження сплаву та майстер-клас/релакс.
- "ЕкоДесна": Можливість проведення майстер-класу з плетіння браслетів з природних матеріалів, або заняття йогою на березі під керівництвом інструктора.
- "Деснянський Рай": Практика медитації на березі, індивідуальні вправи з дихання. Вільний час для читання, споглядання природи. Інструктор може провести короткий курс з орієнтування на місцевості або розпізнавання рослин.
- 17:00 – 18:00: Прибуття до другого місця ночівлі (або повернення на ту ж базу).
- "ЕкоДесна": Розселення в іншому або тому ж комфортабельному готелі/базі, якщо обрано стаціонарне проживання.
- "Деснянський Рай": Облаштування нового кемпінгового табору.
- 18:00 – 19:00: Вільний час, відпочинок.
- 19:00 – 20:00: Вечеря.
- 20:00 – 22:00: Вечірня програма.
- "ЕкоДесна": Можливість перегляду еко-фільмів про природу України, настільні ігри.

- "Деснянський Рай": Вечірні розмови біля вогнища, обмін враженнями, інтелектуальні ігри. Можливість організації фотополювання на зоряне небо.
- 22:00 – ...: Відбій.

День 3: Завершення подорожі – останній сплав та повернення до реальності

- 08:00 – 09:00: Сніданок.
- 09:00 – 10:00: Збір та пакування. Збір спорядження, прибирання території кемпінгу (якщо "Деснянський Рай") або виселення з номерів.
- 10:00 – 13:00: Завершальний етап сплаву. Насолода останніми годинами на воді, можливість зробити фото на згадку, закріпити навички веслування.
- 13:00 – 14:00: Прибуття до кінцевої точки маршруту, збір спорядження. Місце висадки з байдарок/каное, збір та здача плавзасобів та спорядження організаторам.
- 14:00 – 15:00: Прощальний обід. Легкий обід або ланч-бокси перед від'їздом. Обмін враженнями, збір відгуків.
- 15:00 – 16:30: Трансфер до Києва. Повернення до точки збору.

Успіх туру «Еко-сплав по Десні» великою мірою залежить від злагодженої роботи команди та професіоналізму кожного її учасника. Надійність, досвід і увага до деталей — ключові складові, що впливають на безпеку й задоволення учасників.

Головну роль у команді відіграє інструктор-гід. Це має бути досвідчена людина з відповідними сертифікатами у сфері водного туризму, знанням маршруту по Десні, навичками першої медичної допомоги та вмінням діяти в екстрених ситуаціях на воді. Бажано, щоб він також мав підготовку з екотуризму або краєзнавства, адже його завдання — не лише стежити за безпекою, а й ділитися знаннями про природу й історію краю, проводити

інструктажі, організовувати активності на зупинках і бути справжнім лідером для групи.

Якщо група велика, до команди залучається додатковий інструктор. Його роль — підтримка основного гіда, супровід учасників під час сплаву, допомога з табором і турбота про комфорт мандрівників. Він має володіти базовими навичками водного туризму й знати, як надати першу допомогу.

Окрему функцію виконує логіст або водій — саме він відповідає за трансфер учасників та перевезення спорядження. Йому важливо добре орієнтуватися в місцевості, бути пунктуальним і відповідальним, адже від нього залежить організаційна частина туру.

Також важливою ланкою є координатор туру — людина, яка працює з клієнтами до початку подорожі. Вона відповідає за бронювання, дає відповіді на всі питання, допомагає з підготовкою та збирає відгуки після завершення мандрівки. Її завдання — зробити весь процес максимально зручним для туристів ще до того, як вони опиняться на воді.

Весь персонал має бути клієнтоорієнтованим, доброзичливим, здатним швидко приймати рішення та створювати позитивну атмосферу у групі.

Організація активного туру завжди пов'язана з певними ризиками, які необхідно системно ідентифікувати та управляти ними:

1. Погодні умови:

- Ризики: Різке погіршення погоди (гроза, сильний вітер, дощ), низька або занадто висока температура.

- Мінімізація: Постійний моніторинг прогнозу погоди. Наявність резервних планів (зміна маршруту, перенесення старту/фінішу, організація укриття). Забезпечення водонепроникним спорядженням та термобілизною. Заборона виходу на воду в небезпечну погоду.

2. Безпека на воді:

- Ризики: Перевертання байдарки/каное, травми від весел, зіткнення, втрата орієнтації, утоплення.

- Мінімізація: Обов'язкові рятувальні жилети для всіх учасників. Детальний інструктаж з техніки безпеки та поведіння в екстремальних ситуаціях. Наявність кваліфікованих інструкторів, які мають навички рятування на воді. Постійний нагляд за групою. Відсутність алкоголю під час сплаву.

3. Здоров'я та травми:

- Ризики: Сонячні опіки, укуси комах, алергічні реакції, травми (порізи, вивихи), загострення хронічних хвороб.

- Мінімізація: Наявність аптечки першої допомоги у інструктора. Рекомендації щодо особистої аптечки для туристів. Забезпечення питною водою. Рекомендації щодо захисту від сонця та комах. Запит інформації про стан здоров'я учасників перед туром.

4. Екологічні ризики:

- Ризики: Забруднення території туристами, пошкодження флори/фауни.
- Мінімізація: Проведення екологічного брифінгу. Надання сміттєвих пакетів, організація централізованого збору відходів. Заборона розведення вогню в недозволених місцях, використання екологічно чистих засобів.

5. Організаційні ризики:

- Ризики: Несправність спорядження, затримки трансферу, неякісні послуги від партнерів.

- Мінімізація: Регулярна перевірка та технічне обслуговування спорядження. Надійні та перевірені транспортні партнери. Договори з перевіреними базами відпочинку та постачальниками харчування. Наявність плану Б на випадок форс-мажору.

Детально розроблена концепція туру "Еко-сплав по Десні: Відновлення та перезавантаження" з урахуванням цільової аудиторії, детальної програми,

кваліфікації персоналу та управління ризиками, є основою для успішного впровадження цієї ініціативи в стратегію розвитку активного туризму Київської області [15, 16].

2.3 Прорахунок та калькуляція туру

Для повного розуміння вартості та формування бюджету туру "Еко-сплав по Десні: Відновлення та перезавантаження" ми детально прорахували всі ключові складові. Нижче представлені варіанти витрат та порівняння двох основних туристичних баз, які є опорними пунктами для наших сплавів: "ЕкоДесна" та "Деснянський Рай".

Вибір бази для відпочинку — ключовий крок у плануванні туру, оскільки він впливає на бюджет, час у дорозі та загальний комфорт. Ми порівняли дві основні опції, враховуючи їхнє розташування, цінову політику та спектр послуг (Наведено за [17, 18]).

Таблиця 2.2

Порівняння туристичних баз: "ЕкоДесна" проти "Деснянський Рай"

Критерій	"ЕкоДесна" (с. Пухівка, Київська обл.)	"База відпочинку 'Деснянський Рай'" (умовна, Чернігівська обл.)
Відстань від Києва	Близько 30 км	Близько 120-130 км
Орієнтовний час в дорозі	40-50 хв (власним авто)	2 год - 2 год 30 хв (власним авто)
Основний шлях	Траса Київ-Остер	Траса Е95/М01 (Київ-Чернігів)
Особливості	Дуже близько до Києва, сучасні будиночки	Віддалена, спокійна атмосфера, класичний відпочинок на Десні

Вартість та умови проживання відрізняються, пропонуючи варіанти під різний бюджет та стандарти (табл. 2.3)

Таблиця 2.3

Вартість проживання у базах

Тип розміщення	"ЕкоДесна" (грн/доба, орієнтовно)	"База відпочинку "Десна" (Ладинка) (грн/доба, орієнтовно)
Однокімнатний будиночок	2,100 - 3,000 (залежить від	-

	дня тижня)	
Двомісний номер/будиночок	-	800-1200
Будиночок на 4 особи	-	1500-2500
Літній будиночок	-	600-900
Тип розміщення	"ЕкоДесна" (грн/доба, орієнтовно)	"База відпочинку "Десна" (Ладинка) (грн/доба, орієнтовно)

Проаналізуємо таблицю 2.3, звертаючи увагу на ключові переваги та недоліки вартості проживання в різних локаціях:

«ЕкоДесна»

Переваги:

- Максимальна приближеність до Києва: Ідеальне рішення для короткострокових виїздів – менше часу на дорогу, менші витрати на паливо.
- Комфортне проживання: Сучасні будиночки з усіма зручностями — індивідуальні санвузли, душові, кондиціонери, Wi-Fi — забезпечують приємний відпочинок після активностей.
- Розвинена інфраструктура: Часто включає ресторани, басейни, дитячі майданчики, доглянуту територію.
- Простота логістики: Завдяки близькому розташуванню простіше організувати трансфер і доставку спорядження.

Недоліки:

- Вища вартість: За комфорт і зручність доводиться платити більше, порівняно з віддаленішими базами.
- Можлива перенаселеність: Популярність і близькість до столиці можуть призвести до великої кількості гостей у вихідні та святкові дні.
- Менш природне середовище: Любителям дикої природи база може здатися занадто "цивілізованою".

«Деснянський Рай»

Переваги:

- Бюджетна пропозиція: Доступніші ціни на проживання — від літніх будиночків до номерів з базовими зручностями.
- Тиха природна атмосфера: Віддаленість від мегаполісів забезпечує спокій, чисте повітря та відчуття єднання з природою.
- Менше людей: Зазвичай не така заповнена, що сприяє усамітненню та відпочинку без шуму.
- Варіативність житла: Різні формати проживання дають змогу адаптувати тур під індивідуальні потреби та бюджет.

Недоліки:

- Довша дорога: Вимагає більше часу на дорогу та вищі витрати на пальне або трансфер.
- Простіші умови: Часто житло з базовими або спільними зручностями, що не підходить туристам, які очікують високого рівня комфорту.
- Менш розвинена інфраструктура: Менше додаткових послуг (ресторан, розваги) у порівнянні з преміальними базами.

Харчування

Варіанти:

- Організоване:
 - Сніданок — 100 грн/особа
 - Обід — 150–200 грн/особа
- Самостійне:
 - Мангал — 50 грн/доба (орієнтовно)

Перевага:

Гнучкий підхід до харчування дозволяє групі самостійно обирати формат, який відповідає її бюджету та побажанням.

Прокат плавзасобів

Наявність спорядження та додаткових послуг (інструктаж, доставка байдарок тощо) також суттєво впливає на фінансову складову туру і має враховуватись при формуванні загального бюджету.

Таблиця 2.4

Вартість плавальних засоби

Тип плавзасобу	Вартість (грн/доба, орієнтовно)
Каное	400-600
Каяк	350-550
SUP-дошка	450-700

Таблиця 2.5

Вартість додаткових послуг

Послуга	Вартість (грн, орієнтовно)
Послуги гίδα/інструктора	500-1000/день
Трансфер до старту/з фінішу	300-600/група
Страховання	50-100/доба
Парковка на базі	50-100/доба
Дорожній перекус	200-300/група

Калькуляція туру (приклад для групи 4 особи, 3 дні / 2 ночі)

Для наочності ми прорахували типові сценарії туру на 3 дні (2 ночі) для групи з 4 осіб, які подорожують власним автомобілем, включаючи всі основні витрати. Орієнтований на комфорт, швидкий трансфер. Припускаємо вартість будиночка 2500 грн/доба; комплексний обід 200 грн, сніданок 100 грн

Таблиця 2.6

Тур з проживанням на базі "ЕкоДесна"

Категорія витрат	Деталізація	Вартість за групу (грн)	Вартість на 1 особу (грн)
1	2	3	4
1. Трансфер	Київ → "ЕкоДесна" (власне авто, 30 км)	270	67.5
2. Проживання	Однокімнатний будиночок (на 4 особи, 2500 грн/доба * 2 доби)	5000	1250

3. Харчування	2 комплексні обіди (200 грн/особа * 4 особи * 2 обіди)	1600	400
	2 сніданки (100 грн/особа * 4 особи * 2 сніданки)	800	200
	Оренда мангалу для самостійного приготування (50 грн/доба * 2)	100	25

Продовження таблиці 2.6

1	2	3	4
4. Прокат плавзасобів	2 Каное (на 1 добу, 500 грн/одинаця * 2 одинаці)	1000	250
5. Додаткові послуги	Страховання (50 грн/доба * 2 доби * 4 особи)	400	100
	Парковка на базі (50 грн/доба * 2 доби)	100	25
	Дорожній перекус (на групу)	200	50
Всього	(За 3 дні / 2 ночі, для групи 4 особи)	9470	2367.5

Орієнтований на бюджетний відпочинок та занурення в природу. Припускаємо вартість двомісного номера 800 грн/доба; комплексний обід 200 грн, сніданок 100 грн

Таблиця 2.7

Тур на базі Деснянський Рай

Категорія витрат	Деталізація	Вартість за групу (грн)	Вартість на 1 особу (грн)
1. Трансфер	Київ → "Деснянський Рай" (власне авто, 125 км)	1125	281.25
2. Проживання	2 двомісних номери/будиночки (800 грн/доба * 2 доби * 2 номери)	3200	800
3. Харчування	2 комплексні обіди (200 грн/особа * 4 особи * 2 обіди)	1600	400
	2 сніданки (100 грн/особа * 4 особи * 2 сніданки)	800	200
	Оренда мангалу для самостійного приготування (50 грн/доба * 2)	100	25
4. Прокат плавзасобів	2 Каное (на 1 добу, 500 грн/одинаця * 2 одинаці)	1000	250
5. Додаткові послуги	Страховання (50 грн/доба * 2 доби * 4 особи)	400	100
	Парковка на базі (50 грн/доба * 2)	100	25

	доби)		
	Дорожній перекус (на групу)	200	50
Всього	(За 3 дні / 2 ночі, для групи 4 особи)	8525	2131.25

Проведений детальний прорахунок та калькуляція туру "Еко-сплав по Десні: Відновлення та перезавантаження" дозволили системно оцінити всі ключові витрати та сформувані бюджет для двох основних сценаріїв. Аналіз двох репрезентативних баз відпочинку – "ЕкоДесна" (Київська область) та умовної "Бази відпочинку 'Деснянський Рай'" (Чернігівська область) – допоміг виявити найбільш впливові фактори ціноутворення.

Калькуляція загальної вартості туру базувалася на сумуванні всіх статей витрат на одну особу або на групу, що дало змогу оцінити як індивідуальні, так і колективні витрати. Основні категорії витрат включали: трансфер, проживання, харчування, прокат плавзасобів та додаткові послуги.

Використані формули та прорахунки:

1. Вартість трансферу (власним авто) на 1 особу:

Вартість трансферу=Кількість осіб в групі*(Відстань (км)×Витрата палива (л/100 км)×Ціна палива (грн/л))

○ Приклад для "ЕкоДесна" (4 особи):

Вартість трансферу=4 особи*((30 км×0,1(10 л/100 км)×45 грн/л)×2(туди-назад))=135 грн×2=270 грн або 67.5 грн/особа

○ Приклад для "Деснянський Рай" (4 особи):

Вартість трансферу = 4 особи(125 км×0,1 (10 л/100 км)×45 грн/л)×2(туди-назад)=562,5 грн×2=1125грн або 281,25 грн/особа

2. Вартість проживання на 1 особу (за період):

Вартість проживання=Кількість осіб у номері/будиночку*Ціна за добу (грн)×Кількість днів

○ Приклад для "ЕкоДесна" (будиночок на 4 особи, 2 доби):

Вартість проживання = 1будиночок*2500 грн/доба×2 доби= 5000 грн або
1250 грн/особа

- Приклад для "Деснянський Рай" (двомісний номер, 2 доби, 2 номери на 4 осіб):

Вартість проживання = 2 номери* 800 грн/доба×2 доби= 3200 грн або
800 грн/особа

3. Вартість харчування на 1 особу (за період):

Вартість харчування=(Ціна обіду (грн)×Кількість обідів)+(Ціна сніданку (грн)×Кількість сніданків))*Кількість осіб у групі+Оренда мангалу (грн/доба) ×
Кількість діб

- Приклад для обох баз (2 обіди, 2 сніданки, 2 доби мангал):

Вартість харчування = ((200 грн×2)+(100 грн×2))*4 особи +50 грн/доба×2 доби
=2500грн або 625 грн/особа

4. Вартість прокату плавзасобів на 1 особу (за період):

Вартість прокату=Кількість осіб у групі*(Ціна плавзасобу за добу (грн) ×
Кількість одиниць

- Приклад для обох баз (2м каное на 1 добу):

Вартість плавзасобів = 500 грн/каное×2 каное= 1000 грн або 250 грн/особа

5. Загальна вартість туру на 1 особу:

Загальна вартість=Трансфер+Проживання+Харчування+Прокат+Додатков
і послуги

- Приклад для "ЕкоДесна":

Загальна вартість(для 1 особи) = 67.5+1250+400+ 200+ 25+ +250+ 100+ 25+ 50
= 2367,5 грн/особа

- Приклад для "Деснянський Рай":

Вартість проживання (на 1 особу)281.25+800+ 400+200+ 25+
250+100+ 25+ 50= 2131.25 грн/особа

Отже, проведений аналіз демонструє, що вибір бази відпочинку є вирішальним фактором у формуванні бюджету туру. "ЕкоДесна" пропонує вищий рівень комфорту та зручності, що відображається у вищій загальній вартості. Натомість, "База відпочинку 'Деснянський Рай'" дозволяє значно економити на проживанні, компенсуючи довшу дорогу.

Таким чином, "Еко-сплав по Десні: Відновлення та перезавантаження" може бути адаптований під різні запити та бюджети, надаючи можливість вибору між більш комфортним, але дорожчим варіантом, та бюджетним, більш "диким" відпочинком.

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВПРОВАДЖЕННЯ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ АКТИВНОГО ТУРИЗМУ В КИЇВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

3.1 Оцінка економічної та соціальної ефективності впровадження розробленої стратегії та тематичного туру «Еко-сплав по Десні: відновлення та перезавантаження»

Впровадження стратегії розвитку активного туризму та реалізація тематичного туру можуть принести значні економічні та соціальні вигоди для Київської області, створюючи синергетичний ефект для регіонального розвитку.

Реалізація туру "Еко-сплав по Десні" та ширшої стратегії активного туризму стане каталізатором для регіональної економіки, демонструючи чіткі фінансові перспективи. Прогнозування туристичного потоку та очікуваних доходів на основі розробленої калькуляції туру, ми можемо спрогнозувати потенційні доходи за певного рівня завантаженості. Припустимо, що в рамках пілотного запуску та подальшого розвитку, ми зможемо організувати:

- 15 турів на сезон (весна-осінь) у перший рік.
- 30 турів на сезон у другий рік (за умови успішного просування та зростання попиту).

Візьмемо за основу середню вартість туру на 1 особу:

- Для сценарію "ЕкоДесна" (комфорт): 2 367.5 грн/особа.
- Для сценарію "Деснянський Рай" (бюджет): 2 131.25 грн/особа.

Для розрахунку візьмемо середню вартість туру в 2250 грн/особа (як компроміс між двома варіантами або як середня ціна за різні пакети). Припускаємо, що кожен тур буде розрахований на групу з 10 осіб (для зручності розрахунку та масштабування).

- Очікуваний дохід у перший рік (15 турів):
 $15 \text{ турів} \times 10 \text{ осіб/тур} \times 2250 \text{ грн/особа} = 337\,500 \text{ грн}$

- Очікуваний дохід у другий рік (30 турів):

$$30 \text{ турів} \times 10 \text{ осіб/тур} \times 2250 \text{ грн/особа} = 675\,000 \text{ грн}$$

Ці дані свідчать про значний потенціал генерації доходів лише від продажу туристичних послуг. Розрахунок рентабельності туру для оцінки рентабельності, нам потрібно визначити приблизну структуру витрат з погляду організатора, яка включає прямі витрати (проживання, харчування, прокат, трансфер, зарплата інструктора) та непрямі (маркетинг, адміністративні).

Припустимо, що середня собівартість туру на 1 особу для організатора складає близько 1800 грн (враховуючи оптові ціни на послуги та можливі знижки від партнерів).

- Прибуток(умовно) з 1 особи:

$$2250 \text{ грн (дохід)} - 1800 \text{ грн (витрати)} = 450 \text{ грн}$$

- Прибуток у перший рік (15 турів):

$$15 \text{ турів} \times 10 \text{ осіб/тур} \times 450 \text{ грн/особа} = 67\,500 \text{ грн}$$

- Прибуток у другий рік (30 турів):

$$30 \text{ турів} \times 10 \text{ осіб/тур} \times 450 \text{ грн/особа} = 135\,000 \text{ грн}$$

- Рентабельність продажу на 1 особу: $(450 \text{ грн} / 22500 \text{ грн}) \times 100\% = 20\%$

Цей показник рентабельності свідчить про фінансову привабливість проекту.

Створення нових робочих місць та прямий вплив на ринок праці:

- Інструктори/гіді: 1-2 постійних (або за контрактом) інструктори/гіді, які супроводжуватимуть групи.
- Логісти/водії: 1-2 особи для організації трансферів та перевезення спорядження.
- Менеджер з продажів/маркетолог: 1 особа для просування туру та роботи з клієнтами.

- Обслуговуючий персонал на базах відпочинку: Зростання туристичного потоку опосередковано стимулюватиме створення додаткових робочих місць на партнерських базах відпочинку (адміністратори, прибиральники, кухарі).

Таким чином, пряме створення може становити 3-5 робочих місць у туристичній компанії, що організовує тур, та ще 5-10 опосередкованих місць у суміжних сферах, а також стимулювання розвитку супутніх галузей та податкові надходження:

- Зростання попиту на місцеві товари та послуги: Туристи будуть купувати продукти харчування, сувеніри, послуги транспорту у місцевих підприємств. Це сприятиме зростанню обсягів продажу в локальних магазинах, кафе, фермерських господарствах. Наприклад, якщо кожен турист додатково витрачає 100-200 грн на місцеві продукти/сувеніри, це ще 15 000 - 30 000 грн додаткового доходу для місцевої економіки за сезон (за 15 турів).
- Збільшення податкових надходжень: Зростання доходів організатора туру та його партнерів (баз, прокатників) призведе до збільшення відрахувань ПДВ, податку на прибуток, ЄСВ та інших податків. Це зміцнить фінансову базу місцевих бюджетів для реалізації соціальних програм та інфраструктурних проєктів.

Соціальні вигоди від впровадження стратегії розвитку активного туризму є довгостроковими та сприяють покращенню якості життя в регіоні. А саме популяризація здорового способу життя та відпочинку:

- Фізичне та ментальне оздоровлення: Активний відпочинок на воді, фізична активність та перебування на свіжому повітрі сприяють зниженню рівня стресу, покращенню фізичної форми та емоційного стану учасників. Це особливо важливо для мешканців великих міст.

- Формування екологічної свідомості: Через програму туру (наприклад, проведення коротких брифінгів про екосистему Десни, правила поводження з відходами) у туристів формується відповідальне ставлення до природи. Це підвищує загальний рівень екологічної культури в суспільстві.

Підвищення привабливості регіону та розвиток місцевих громад:

- Зміцнення іміджу Київської області: Розвиток унікальних та якісних туристичних продуктів, як "Еко-сплав по Десні", сприяє формуванню позитивного іміджу регіону як центру активного та екологічного туризму. Це може привабити не лише туристів, а й потенційних інвесторів та нових мешканців.

- Стимулювання розвитку локальних громад: Бази відпочинку та населені пункти, розташовані вздовж маршруту Десни, отримують додаткові стимули для розвитку. Зростання кількості туристів може призвести до покращення місцевої інфраструктури (дороги, комунікації), розвитку малого бізнесу (кафе, магазини, агросадиби), а також збереження місцевих культурних традицій та ремесел.

- Рекреаційна функція для місцевих мешканців: Наявність якісних туристичних послуг та розвиненої інфраструктури дає можливість для відпочинку та "перезавантаження" не лише приїжджим, а й самим мешканцям Київської області, покращуючи їхнє дозвілля та якість життя.

- Моніторинг та дбайливе ставлення: Завдяки зростанню інтересу до Десни як туристичного об'єкта, з'являється більше можливостей для моніторингу її екологічного стану. Туристичні компанії та місцеві громади стають зацікавленими у збереженні чистоти річки та її берегів.

- Екологічні ініціативи: В рамках туру можуть проводитись "чисті сплави", коли учасники збирають сміття, або освітні заходи, спрямовані на

підвищення обізнаності про унікальну екосистему Десни та необхідність її захисту.

3.2 Фактори успішної реалізації стратегії розвитку активного туризму та тематичного туру

Успішна реалізація як загальної стратегії розвитку активного туризму в Київській області, так і її флагманського продукту — тематичного туру "Еко-сплав по Десні: Відновлення та перезавантаження" — залежить від комплексного врахування та системного управління низкою взаємопов'язаних факторів. Ігнорування хоча б одного з них може суттєво знизити ефективність всієї ініціативи:

1. Безпека та якість послуг: Фундамент довіри та репутації

- Чому це важливо: У активному туризмі безпека є абсолютним пріоритетом. Будь-який інцидент може не лише зашкодити здоров'ю та життю туристів, а й безповоротно зруйнувати репутацію туру та регіону. Висока якість послуг (від проживання та харчування до кваліфікації персоналу) безпосередньо впливає на задоволеність клієнтів та їхнє бажання рекомендувати тур.

- **Заходи для забезпечення:**

- Стандарти безпеки: Розробка та суворе дотримання внутрішніх протоколів безпеки для проведення сплавів (обов'язкове використання рятувальних жилетів, перевірка стану плавзасобів, наявність аптечки та засобів зв'язку).
- Сертифікація спорядження: Використання лише сертифікованого, справного та якісного туристичного спорядження (каяки, каное, весла, намети, спальні мішки тощо).
- Навчання та сертифікація персоналу: Регулярне навчання інструкторів з надання першої медичної допомоги, рятування на воді, техніки сплаву,

екологічного поведження. Бажано мати сертифікати відповідних організацій.

- Страхування: Обов'язкове страхування життя та здоров'я туристів на весь період туру.
- Перевірка партнерів: Ретельний відбір та перевірка баз відпочинку та постачальників харчування на відповідність санітарним нормам та стандартам якості.

2. Ефективний маркетинг та просування: Залучення та інформування

- Чому це важливо: Навіть найкращий туристичний продукт не буде успішним без ефективного донесення інформації до цільової аудиторії та стимулювання попиту.
- Заходи для забезпечення:
 - Чітке позиціонування: Розробка унікального ціннісного пропозиції, що підкреслює переваги туру (екологічність, "перезавантаження", доступність).
 - Багатоканальна комунікація: Використання комплексу онлайн- (таргетована реклама в соцмережах, контекстна реклама Google Ads, SEO-оптимізація сайту, email-маркетинг) та офлайн-каналів (участь у профільних виставках, партнерство з туристичними агенціями, розміщення інформаційних матеріалів).
 - Візуальний контент: Створення високоякісного фото- та відеоконтенту, що демонструє красу Десни, емоції учасників, комфорт проживання.
 - Співпраця з інфлюенсерами: Залучення тревел-блогерів, еко-активістів для створення нативного рекламного контенту та розширення охоплення аудиторії.
 - Система лояльності: Розробка програм лояльності для постійних клієнтів, реферальних програм для стимулювання "сарафанного радіо".

3. Партнерство та співпраця: Синергія ресурсів

- Чому це важливо: Жоден масштабний туристичний проект не може бути реалізований в ізоляції. Взаємодія з різними стейкхолдерами є ключовою для доступу до ресурсів, експертизи та підтримки.
- Заходи для забезпечення:
 - Взаємовигідні відносини з базами відпочинку: Укладання довгострокових договорів з базами, що забезпечують стабільність цін та якість послуг.
 - Співпраця з місцевими громадами: Залучення місцевого населення до туристичної діяльності (наприклад, постачання продукції, надання послуг гіда-краєзнавця). Підтримка місцевих ініціатив.
 - Взаємодія з транспортними компаніями та прокатними службами: Забезпечення надійного та ефективного трансферу та прокату плавзасобів.
 - Державно-приватне партнерство: Співпраця з органами місцевого самоврядування (обласною та районними адміністраціями) для отримання організаційної, інформаційної підтримки, а також для спільного розвитку інфраструктури.

4. Гнучкість та адаптивність: Реакція на зміни

- Чому це важливо: Туристичний ринок є динамічним, на нього впливають погодні умови, економічна ситуація, зміни у вподобаннях клієнтів. Здатність швидко реагувати на ці виклики дозволяє зберігати конкурентоспроможність.
- Заходи для забезпечення:
 - Розробка варіативних програм: Пропозиція турів різної тривалості (1, 2, 3 дні), з різним рівнем комфорту проживання та харчування (бюджетний, стандарт, комфорт).
 - Система швидкого реагування: Наявність чітких протоколів дій у разі зміни погодних умов, непередбачених ситуацій (наприклад, зміна маршруту, екстрена евакуація).

- Моніторинг ринку: Постійне відстеження нових трендів в активному туризмі, пропозицій конкурентів, відгуків клієнтів для оперативного внесення коректив.
5. Екологічна відповідальність: Основа сталого розвитку
- Чому це важливо: Оскільки тур має приставку "еко-", принципи екологічної відповідальності є невід'ємною частиною УТП та довгострокового успіху. Дбайливе ставлення до природи Десни гарантує її збереження для майбутніх поколінь туристів.
 - Заходи для забезпечення:
 - "Нуль відходів": Мінімізація утворення відходів, організація роздільного збору сміття на маршруті та базах, утилізація чи переробка.
 - Екологічна освіта туристів: Проведення коротких еко-брифінгів перед сплавом, надання інформаційних матеріалів про флору і фауну Десни, правила поведінки на природі.
 - Підтримка місцевих еко-ініціатив: Участь у прибираннях річки, підтримка проектів з відновлення природних екосистем.
 - Використання екологічно чистих матеріалів: За можливості, використання багаторазового посуду, екологічних засобів для прибирання.
6. Кваліфікований та мотивований персонал: "Обличчя" туру
- Чому це важливо: Взаємодія з персоналом є одним з найважливіших аспектів туристичного досвіду. Професіоналізм, доброзичливість та ентузіазм інструкторів та гідів формують враження про тур.
 - Заходи для забезпечення:
 - Система підбору та навчання: Ретельний відбір персоналу з відповідними навичками та особистими якостями. Постійне підвищення кваліфікації.
 - Мотивація та система оплати: Забезпечення конкурентної заробітної плати, системи бонусів та визнання досягнень.

- Культура сервісу: Формування у персоналу високої клієнтоорієнтованості, вміння вирішувати конфліктні ситуації та надавати якісний сервіс.
7. Зворотний зв'язок та постійне покращення: Шлях до досконалості
- Чому це важливо: Успішний продукт не створюється раз і назавжди. Системний збір та аналіз відгуків дозволяє постійно адаптувати тур до потреб ринку та вдосконалювати його.
 - Заходи для забезпечення:
- Система збору відгуків: Використання онлайн-опитувань, форм зворотного зв'язку після туру, моніторинг відгуків у соціальних мережах та на туристичних платформах.
 - Аналіз даних: Регулярний аналіз отриманих відгуків для виявлення "вузьких місць" та потенційних покращень.
 - Оперативне реагування: Швидке реагування на скарги та пропозиції клієнтів. Внесення змін у програму туру або якість послуг.

Враховання та ефективне управління цими факторами створять міцний фундамент для успішної та довгострокової реалізації стратегії розвитку активного туризму в Київській області та забезпечать стабільний потік задоволених клієнтів для туру "Еко-сплав по Десні".

3.3 Пропозиції щодо вдосконалення стратегії розвитку активного туризму в Київській області на основі розробленого тематичного туру

Аналіз розробки тематичного туру "Еко-сплав по Десні: Відновлення та перезавантаження" дозволяє сформулювати низку стратегічних пропозицій, які мають бути інтегровані в загальну програму розвитку активного туризму Київської області. Ці пропозиції спрямовані на системне вирішення наявних проблем та максимальне використання рекреаційного потенціалу регіону, так

1. Розвиток та стандартизація базової туристичної інфраструктури вздовж річкових маршрутів.

- Суть пропозиції: Необхідно створити мережу обладнаних та безпечних зупинок, кемпінгів, санітарних зон (екологічні туалети, душі), а також пунктів прокату та обслуговування вздовж ключових річкових маршрутів Десни. Багато ділянок річки, особливо за межами великих баз відпочинку, не мають адекватних умов для комфортного та безпечного привалу.
- Механізм реалізації:
 - Інвентаризація: Проведення інвентаризації існуючих об'єктів та виявлення "білих плям" на маршрутах.
 - Проектування та будівництво: Розробка типових проектів екологічних об'єктів інфраструктури та їхнє будівництво із залученням бюджетних коштів та інвестицій.
 - Впровадження стандартів: Розробка та законодавче закріплення єдиних стандартів якості та екологічності для всієї туристичної інфраструктури, що функціонує в рекреаційних зонах. Це гарантуватиме належний рівень сервісу та безпеки.

2. Створення єдиного інформаційного та бронювального порталу активного туризму Київської області.

- Суть пропозиції: Розробка централізованої онлайн-платформи, яка об'єднає всю необхідну інформацію для потенційних туристів та учасників ринку. Наразі інформація про можливості активного відпочинку в регіоні розрізнена.
- Механізм реалізації:
 - Розробка веб-ресурсу: Створення сучасного, user-friendly веб-сайту з інтерактивною картою маршрутів, детальними описами видів активного

туризму, каталогом туристичних компаній, баз відпочинку, пунктів прокату.

- Функціонал бронювання: Впровадження системи онлайн-бронювання та оплати послуг (турів, проживання, прокату), що значно спростить планування подорожей для туристів.
- Інформаційний хаб: Розміщення актуальних новин, календарів подій, інформації про дозволи та обмеження, а також розділу FAQ.

3. Впровадження програм навчання, сертифікації та ліцензування в активному туризмі.

- Суть пропозиції: Підвищення професійного рівня персоналу, задіяного в активному туризмі, та встановлення чітких вимог до кваліфікації.
- Механізм реалізації:
 - Навчальні курси: Організація регулярних тренінгів та семінарів для інструкторів, гідів, рятувальників, персоналу баз відпочинку. Курси мають охоплювати питання безпеки (перша допомога, рятувальні роботи), екологічного поведіння, психології роботи з групою, конфлікт-менеджменту.
 - Сертифікація: Впровадження системи добровільної або обов'язкової сертифікації для інструкторів та гідів, що підтверджуватиме їхню кваліфікацію та досвід.
 - Ліцензування: Розгляд можливості запровадження ліцензування для туристичних компаній, що організовують активні тури, для гарантування дотримання стандартів безпеки та якості.

4. Розширення спектру екологічних ініціатив та промоція відповідального туризму

- Суть пропозиції: Інтегрування принципів сталого розвитку та екологічної відповідальності у всі аспекти туристичної діяльності. Це не лише

збереже природні ресурси, а й стане потужним маркетинговим інструментом.

- Механізм реалізації:
 - Екологічні акції: Регулярне проведення "чистих сплавів" та інших екологічних акцій із залученням туристів та місцевих громад.
 - Освітні програми: Розробка та розповсюдження інформаційних буклетів, відеороликів, проведення коротких брифінгів для туристів про унікальність екосистеми Десни, правила поводження з відходами та мінімізацію негативного впливу.
 - Стимулювання еко-френдлі бізнесу: Заохочення баз відпочинку та інших постачальників послуг до впровадження екологічних практик (енергозбереження, використання відновлюваних джерел енергії, роздільний збір відходів).

5. Диверсифікація туристичних пропозицій та інтеграція з культурним спадщиною

- Суть пропозиції: Розширення асортименту активних турів та їхнє поєднання з культурно-пізнавальними елементами для приваблення ширшої аудиторії та збільшення тривалості перебування туристів.
- Механізм реалізації:
 - Комбіновані тури: Розробка турів, що поєднують сплави з веломаршрутами, пішими походами, кінним туризмом у мальовничих куточках Київської області.
 - Культурний компонент: Включення до програм турів відвідування місцевих історичних пам'яток, музеїв, етнографічних центрів, проведення майстер-класів з народних ремесел, дегустації місцевої кухні. Це дозволить туристам глибше пізнати регіон.

- Тематичні фестивалі: Організація або підтримка локальних тематичних фестивалів (наприклад, "Фестиваль Десни", "Свято води"), які можуть стати "магнітами" для туристів.
6. Стимулювання державно-приватного партнерства та залучення інвестицій
- Суть пропозиції: Формування сприятливого інвестиційного клімату та активна співпраця між органами влади та приватним бізнесом.
 - Механізм реалізації:
 - Програми підтримки: Розробка та впровадження регіональних програм підтримки туристичного бізнесу (пільгові кредити, гранти, податкові пільги для стартапів у сфері активного туризму).
 - Спрощення дозвільної системи: Оптимізація та спрощення процедур отримання дозволів для будівництва туристичних об'єктів та організації туристичної діяльності.
 - Інвестиційні проекти: Формування пулу інвестиційно привабливих проектів у сфері активного туризму та їхнє представлення на національних та міжнародних інвестиційних форумах.
7. Впровадження системи моніторингу та оцінки ефективності стратегії
- Суть пропозиції: Постійний аналіз результатів та коригування стратегії на основі отриманих даних.
 - Механізм реалізації:
 - Розробка KPI: Визначення ключових показників ефективності (KPI), таких як кількість туристів, середній чек, заповнюваність інфраструктури, кількість створених робочих місць, рівень задоволеності клієнтів, екологічний індекс регіону.
 - Регулярний моніторинг: Систематичний збір та аналіз даних по KPI.

- Звітування та коригування: Регулярне звітування про прогрес перед зацікавленими сторонами та внесення оперативних коректив у стратегію за результатами моніторингу.

Впровадження цих пропозицій сприятиме не лише успішній реалізації туру "Еко-сплав по Десні", але й забезпечить системний та сталий розвиток активного туризму в Київській області, перетворюючи її на один з провідних регіонів України в цій сфері.

ВИСНОВКИ

У дипломній роботі проведено комплексне дослідження теоретико-методологічних засад та розроблено практичні стратегії розвитку активного туризму в Київській області. Поставлена мета дослідження – обґрунтування теоретико-методологічних засад та розробка стратегії розвитку активного туризму Київської області на прикладі тематичного туру – була повністю досягнута шляхом виконання послідовних завдань.

В ході дослідження отримано наступні ключові результати:

1. Поглиблено сутність, структуру та класифікацію активного туризму як вагової складової сучасної туристичної індустрії. Визначено, що активний туризм є динамічним сегментом ринку, що поєднує фізичну активність, пізнавальні та рекреаційні функції, та класифіковано його основні види (піший, водний, велосипедний, кінний тощо). Це дозволило сформулювати чітке розуміння об'єкта дослідження та його місця в туристичній галузі.

2. Обґрунтовано теоретичні підходи до стратегічного управління та розвитку туризму. Здійснено аналіз концепцій сталого розвитку, маркетингу територій, кластерного підходу та їх застосування у сфері туризму. Визначено, що ефективне стратегічне планування, засноване на комплексному аналізі внутрішнього потенціалу та зовнішніх факторів, є запорукою успішного розвитку туристичної галузі на регіональному рівні.

3. Здійснено всебічний аналіз сучасного стану та оцінено потенціал розвитку активного туризму в Київській області. Виявлено значний природно-ресурсний (річки Десна, Дніпро, лісові масиви, мальовничі ландшафти) та історико-культурний потенціал регіону для активного відпочинку. Водночас, ідентифіковано низку проблем, серед яких недостатньо розвинена туристична інфраструктура, низький рівень маркетингового просування, відсутність

системного підходу до формування туристичних продуктів та недостатня поінформованість населення про існуючі можливості активного відпочинку.

4. Розроблено концепцію тематичного туру активного туризму "Еко-сплав по Десні: відновлення та перезавантаження". Концепція базується на принципах сталого туризму, екологічної відповідальності та передбачає унікальний маршрут з поєднанням фізичної активності (сплав на байдарках) та освітніх елементів. Деталізована програма туру враховує потреби цільової аудиторії, яка прагне екологічного відпочинку, оздоровлення та нових вражень. Вибір річки Десна обґрунтований її природною привабливістю та доступністю.

5. Виконано детальний прорахунок та калькуляцію тематичного туру. Проведені розрахунки підтвердили економічну доцільність та потенційну рентабельність запропонованого туристичного продукту. Це є важливим аргументом для його подальшого впровадження, демонструючи можливість створення привабливих та прибуткових пропозицій у сфері активного туризму.

6. Визначено ключові перспективи та розроблено шляхи впровадження стратегії розвитку активного туризму в Київській області. Запропоновано комплекс взаємопов'язаних заходів, що включають розвиток та модернізацію туристичної інфраструктури (турбази, пункти прокату спорядження, кемпінги), активне маркетингове просування, залучення інвестицій, співпрацю з місцевими громадами та підвищення якості туристичних послуг. Реалізація запропонованої стратегії та впровадження тематичного туру сприятиме не лише зростанню туристичного потоку, а й створенню нових робочих місць, підтримці місцевих виробників, розвитку малого та середнього бізнесу, а також підвищенню туристичної привабливості та іміджу Київської області як центру активного та екологічного туризму.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в узагальненні та систематизації теоретичних засад розвитку активного туризму в контексті

регіональних особливостей, а також у розробці авторської концепції тематичного туру для Київської області, що є інноваційним підходом до використання її природно-рекреаційного потенціалу.

Практичне значення роботи полягає в тому, що розроблена стратегія та деталізована концепція тематичного туру можуть бути використані органами державної влади та місцевого самоврядування Київської області, туристичними компаніями та іншими зацікавленими сторонами для ефективного планування та реалізації заходів з розвитку активного туризму в регіоні, сприяючи його сталому соціально-економічному розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Мельник Л. Г. Стратегії розвитку туризму в Україні: сучасні виклики та перспективи: монографія. Київ: Центр навчальної літератури, 2022. 250 с.
2. Галушка І. О. Розвиток активного туризму в умовах сталого розвитку регіонів. Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2018. № 2 (14). С. 67–73.
3. Загородня О. О. Теоретичні аспекти формування стратегій розвитку туризму в регіоні. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Економічна». 2019. № 93. С. 110–117.
4. Іванов С. М., Петренко В. О. Активний туризм як фактор соціально-економічного розвитку територій. Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. 2020. Вип. 2. С. 120–128.
5. Коваленко О. М. Методичні підходи до оцінки туристичного потенціалу регіону. Географія та туризм. 2017. № 42. С. 98–105.
6. Петров І. В., Сидоренко О. П. Природно-ресурсний потенціал туризму в Україні: сучасний стан та перспективи використання: монографія. Київ: Географ, 2021. 310 с.
7. Павліха Н. В., Цимбалюк І. О., Савчук А. Ю. Сталий розвиток туризму та рекреації: сучасні виклики й перспективи для України: монографія. Луцьк: Вежа-Друк, 2022. 1 електрон. опт. диск.
8. Нове джерело: Пономаренко В. А., Ковальчук Л. М. Історія розвитку туристичної галузі України: від витоків до сучасності: навч. посіб. Київ: ЦНЛ, 2020. 280 с.
9. Стойка А. В., Горюнова К. А. Управління сталим розвитком індустрії туризму: монографія. Київ: МДУ, 2024. 161 с.
10. Пономаренко В. А., Ковальчук Л. М. Історія розвитку туристичної галузі України: від витоків до сучасності: навч. посіб. Київ: ЦНЛ, 2020. 280 с.

11. Закон України «Про туризм» від 15.09.1995 № 324/95-ВР (зі змінами). Відомості Верховної Ради України. 1995. № 31. Ст. 241. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80>
12. Стратегія розвитку Київської області на період до 2027 року. Затверджено рішенням Київської обласної ради від 24.12.2019 № 744-48-VII. URL: https://kyivoda.gov.ua/files/strategia/Strategia_2027.pdf
(https://www.google.com/search?q=https://kyivoda.gov.ua/files/strategia/Strategia_2027.pdf)
13. Державна служба статистики України. Офіційний сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
14. World Tourism Organization (UNWTO). Official website. URL: <https://www.unwto.org/>
15. Офіційний портал Київської обласної державної адміністрації. Розділ "Туризм". URL: <https://kyivoda.gov.ua/>
(<https://www.google.com/search?q=https://kyivoda.gov.ua/>)
16. Національний природний парк "Деснянсько-Старогутський". Офіційний сайт. URL: <https://nppdsg.org.ua/>
(<https://www.google.com/search?q=https://nppdsg.org.ua/>)
17. ЕкоДесна. Клуб активного відпочинку на Десні. URL: <https://ecodesna.com/>
18. База відпочинку "Десна" (сmt. Десна, Київська область). URL: <https://desna-club.com.ua/>
19. Сплави по Десні. Інформаційний портал. URL: <https://desna-splav.com.ua/>

ДОДАТКИ

Додаток А



Міністерство освіти і науки України
 Національний університет біоресурсів
 і природокористування України
 Харківський національний економічний університет імені
 Семена Кузнеця
 Національний університет харчових технологій
 Таврійський державний агротехнологічний університет
 імені Дмитра Моторного
 Полтавський фаховий коледж підприємництва
 і ресторанного бізнесу
 Київський фаховий коледж туризму та готельного
 господарства

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

Всеукраїнська
 науково-практична студентська
 конференція

ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В ГОТЕЛЬНО- РЕСТОРАННОМУ ТА ТУРИСТИЧНОМУ БІЗНЕСІ УКРАЇНИ

12 березня 2025 року



МИКОЛЕНКО Аліна, КОВАЛЬЧУК Ірина. ОЦІНКА РЕКРЕАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ НІМЕЧЧИНИ	305
ПОМЕЛОВА Ангеліна. КРАЄЗНАВЧИЙ ТУРИЗМ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ НЕМАТЕРІАЛЬНОЇ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ	307
ПРОЯВА Наталія, КОВАЛЬЧУК Ірина. ДОСЛІДЖЕННЯ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТАЇЛАНДУ	311
САДОВЕНКО Вікторія, КОВАЛЬЧУК Ірина. ЄВРОПЕЙСЬКІ ПІДХОДИ У РОЗВИТКУ СТАЛОГО ТУРИЗМУ АВСТРІЇ.....	313
САМЧУК Валерія, КОВАЛЬЧУК Ірина. АНАЛІЗ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ НОРВЕГІЇ.....	315
СПІДЧУК Богдана, КОВАЛЬЧУК Ірина. РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ ЯПОНІЇ.....	317
ТКАЧЕНКО Надія, КОВАЛЬЧУК Ірина. МОНІТОРИНГ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ	319
ЧАУС Анна, КОВАЛЬЧУК Ірина. СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ ІНДІЇ	321
ШКАПЕНКО Софія, КОВАЛЬЧУК Ірина. ДОСЛІДЖЕННЯ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ШВЕЙЦАРІЇ	323
СЕКЦІЯ 4. ОРГАНІЗАЦІЯ ДОЗВІЛЛЯ МОЛОДІ.....	326
БЕЛІК Марія. АНІМАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗМІЦНЕННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПОЗИЦІЙ ПІДПРИЄМСТВ ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ	326
ГОРБАТІЙ Анна. ЩО ВАРТО ЗНАТИ ПРО ДОЗВІЛЛЯ ФРАНЦУЗІВ	328
ГРИЦЕНКО Марія. ДОЗВІЛЛЯ ПО-АМЕРИКАНСЬКИ: У РИТМІ СВОБОДИ ТА РОЗВАГ	330
ДЕДУШЕНКО Дмитро. РОЗВИТОК АКТИВНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	332
ЗАДОРЖНА Дар'я. ТІМБЛДІНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ У РЕСТОРАНАХ «ПУЗАТА ХАТА»	335
МОРОЗОВА Діана. ОРГАНІЗАЦІЯ АКТИВНОГО ВІДПОЧИНКУ ТА ОЗДОРОВЛЕННЯ ДІТЕЙ У ТАБОРІ	337

РОЗВИТОК АКТИВНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ

ДЕДУШЕНКО Дмитро,

*студент освітнього ступеня «Бакалавр»
спеціальності «Туризм та рекреація»,*

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Активний туризм є одним із найдинамічніших напрямів сучасної туристичної галузі. Він включає такі види діяльності, як пішохідні походи, велотуризм, водні види туризму, альпінізм, спелеотуризм та інші. В умовах зростання інтересу до здорового способу життя та екологічної відповідальності активний туризм набуває особливої популярності. Україна має значний потенціал для розвитку цього напрямку завдяки своїм природним ресурсам, різноманітному ландшафту та культурній спадщині.

Окрім того, активний туризм відіграє важливу роль у соціально-економічному розвитку регіонів. Він сприяє створенню нових робочих місць, розвитку місцевої інфраструктури, збереженню природного середовища та залученню інвестицій у сферу туризму. Особливо важливим є розвиток активного туризму в сільській місцевості, що дозволяє використовувати природний потенціал регіонів для економічного зростання та підвищення рівня життя місцевого населення[2].

В Україні активно розвивається різноманітний активний туризм. Наприклад, піший туризм, який охоплює подорожі пішки по горах, лісах, національних парках та природних заповідниках. Одним із популярних напрямків є Карпати та Крим, де є добре розвинена інфраструктура для туристів [1]. Для бажаючих покататися на велосипедах передбачено подорожі на велосипеді по спеціально підготовлених маршрутах або природними територіями. Велосипедні маршрути можна знайти як у горах, так і в степах чи вздовж річок. Любителям гірськокожного туризму можна запропонувати

зимові види активного туризму в Карпатах і на гірських курортах, таких як Буковель, Драгобрат, Яремче, Мигово, де є траси для лижників та сноубордистів. Для дуже активних туристів, які прагнуть адреналіну, віднайдеться парапланеризм, тобто польоти на парашані, що дозволяють насолоджуватися видом з висоти чи альпінізм та скелелазіння на природних скелях в Карпатах, деяких районах Закарпаття, Криму, а також тренувальні зони на штучних скеледромах. Любителям подосліджувати таємничі печери можна запропонувати спелеотуризм. В Україні є багато карстових печер, зокрема на заході країни (у Карпатах, Криму та Поділлі). Туристи бажаючи отримати насолоду від водних видів спорту можуть скористатися рафтингом на Дністрі, Черемоші, Тисі з використанням надувних човнів або каяків, а також відпочинком на водних мотоциклах в таких місцях, як Дніпро, Каховське водосховище та на озерах. Кінний туризм - прогулянки на конях через природні ландшафти. Такі тури пропонуються в Карпатах, на Поліссі та в інших регіонах тощо.

До основних факторів розвитку активного туризму в Україні можна віднести: природно-географічний потенціал. Україна має унікальні природні ресурси, які сприяють розвитку активного туризму. Це, по-перше, гірські регіони країни. Українські Карпати є ідеальним місцем для гірських походів, альпінізму, гірськокожного туризму та трекінгу. Найпопулярнішими маршрутами є сходження на Говерлу, Петрос, Піп Іван Чорногірський. У цих регіонах також розвинені численні лижні курорти, зокрема Буковель, Драгобрат, Славське [3].

По-друге, річки та водойми. Такі річки, як Дністер, Південний Буг, Десна, Тиса, придатні для водного туризму, пропонують можливості для рафтингу, каякінгу, сплавів на байдарках. Крім того, великі водосховища та озера, наприклад Світязь у Шацькому національному природному парку, сприяють розвитку водних видів туризму.

По-третє, лісові та заповідні території, багаті на природний фонд, включаючи Карпатський біосферний заповідник, Шацький національний природний парк, Асканію-Нову та інші природоохоронні території. Вони пропонують можливості для екотуризму, спостереження за дикою природою, пішохідних і велосипедних маршрутів.

По-четверте, печери та унікальні природні утворення України славляться своїми карстовими печерами, зокрема Оптимістичною – найдовшою гіпсовою печерою у світі. Також популярні печери Млинки, Кришталева та Атлантида. Вони є привабливими об'єктами для спелеотуризму та екстремальних подорожей.

По-п'яте, степові та пустельні ландшафти. На жаль, останнім часом, туристи не можуть скористатися послугами туризму у степових регіонах, таких як Олешківські піски – найбільша пустеля Європи, що розташована в Херсонській області. В мирний період вона пропонувала унікальні маршрути для сафарі на квадроциклах, кінного туризму та піших подорожей[4].

І нарешті, по-шосте, це Азовське та Чорне море. Українські приморські регіони були сприятливими для розвитку морського туризму, віндсерфінгу, дайвінгу, кайтсерфінгу.

- *економічні фактори.* Активний туризм є важливим чинником розвитку економіки, зокрема регіональної. Збільшення потоку туристів сприяє створенню робочих місць у сферах готельного бізнесу, транспортних послуг, ресторанного господарства та рекреаційних послуг.

- *інфраструктурні фактори.* Сюди можна віднести будівництво нових туристичних маршрутів, велосипедних доріжок, облаштування кемпінгів та зон відпочинку значно підвищує привабливість регіонів для активного туризму.

- *соціальні фактори,* які формуватимуть підвищення рівня життя та популяризацію здорового способу.

- *екологічна свідомість.* Це фактор, який популяризуватиме екотуризм сприятиме створення екологічно чистих туристичних маршрутів, розробку програм сталого туризму та впровадження екологічних стандартів у галузі тощо [5].

Отож, активний туризм є перспективним напрямом розвитку туристичної галузі в Україні. Завдяки природним ресурсам та зростаючому попиту на екологічний відпочинок він має всі передумови для динамічного зростання. Однак для його подальшого розвитку необхідно реалізовувати стратегії сталого туризму, залучати інвестиції у сферу туристичної інфраструктури, запроваджувати ефективні екологічні програми та підтримувати міжнародне співробітництво у сфері туризму. Важливим напрямком є також активна реклама та промоція України як привабливого туристичного напрямку на міжнародному рівні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України "Про туризм". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80>
2. Аналітичні звіти Державного агентства розвитку туризму України. URL: <https://www.tourism.gov.ua/>
3. Офіційний сайт Карпатського національного природного парку. URL: <https://cnp.if.ua/>
4. World Tourism Organization (UNWTO). "Sustainable Tourism Development". URL: <https://www.unwto.org/sustainable-development>
5. Аналітичний звіт "Стан і перспективи розвитку туризму в Україні", 2023. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>

Науковий керівник: к. е. н., доцент Мосіюк С. І.